

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

OPINNÄYTETYÖ

Paltamon Työvoimayhdistyksen ja Paltamon Yrittäjät ry:n yrittäjien yhteistyö voimavarana nuorten työllistymisessä

Miina Väisänen

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma (210 op)

11/2012

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma

TIIVISTELMÄ

Työn tekijä Miina Väisänen	Sivumäärä 42 ja 7 liitesivua
Työn nimi Paltamon Työvoimayhdistyksen ja Paltamon Yrittäjät ry:n yrittäjien yhteistyö voimavarana nuorten työllistymisessä	
Ohjaava(t) opettaja(t) Maarit Honkonen-Seppälä	
Työn tilaaja ja/tai työelämäohjaaja Paltamon Työvoimayhdistys, Heikki Rantala	
Tiivistelmä <p>Opinnäytetyön tilaajana toimii Paltamon Työvoimayhdistys, joka toteuttaa toimintanaan täystyöllisyyteen tähtäävää Työtä Kaikille –kokeiluhanketta Paltamon kunnan alueella vuosina 2009-2013.</p> <p>Tutkimuksessa kuvataan Paltamon Työvoimayhdistyksen ja Paltamon Yrittäjät yrittäjien yhteistyötä ja sen kehittämistä. Haastatteluiden tarkoituksena on selvittää millaista yhteistyö toimijoiden välillä on tällä hetkellä, mitkä asiat yhteistyössä on koettu toimivana ja mihin asioihin tulisi tulevaisuudessa kiinnittää huomiota. Työ- ja elinkeinoministeriön hallitusohjelmaan 2013 valmisteltavan nuorten yhteiskuntatakuun myötä myös nuorisotyöttömyys ja nuorten kouluttamattomuus ovat ajankohtaisia asioita. Tutkimuksessa näkökulmana on miten Työvoimayhdistyksen ja yrittäjien yhteistyön kehittäminen tukisi nuorten kouluttautumista ja työllistymistä Paltamon kunnan alueella.</p> <p>Opinnäytetyö on laadullinen tutkimus, jonka tutkimusaineisto koostuu 8:sta Paltamon Yrittäjät ry:n jäsenyrittäjän yksittäishaastattelusta. Haastattelumenetelmänä käytin teemahaastattelua ja analysointitapana teemoittelua.</p> <p>Tutkimuksessa koin tärkeäksi toimijoiden yhteistyön kartoittamisen ja yhteistyön kipupisteiden esille tuomisen, jotta yhteistyön olisi mahdollista kehittyä ja tiivistyä nuorten kouluttautumisen ja työllistämisen ympärillä. Opinnäytetyön tilaajan Paltamon Työvoimayhdistyksen toiveita opinnäytetyön suhteen olivat yrittäjien kokemusten selvittäminen ja yrittäjien tarpeiden kartoitus työvoiman ja työelämässä tarvittavien taitojen suhteen. Tutkimuksen pohjalta opinnäytetyöntilaaaja pystyy kehittämään omaa toimintaansa.</p> <p>Haastatteluiden pohjalta yhteistyö ja sen ylläpitäminen on koettu tärkeäksi ja myönteiseksi asiaksi. Kaikki haastateltavat yrittäjät olivat tehneet yhteistyötä Työvoimayhdistyksen kanssa ja pääosin ne koettiin onnistuneeksi. Yhteistyön haasteita olivat viestintä, molemminpuolinen markkinointi ja työkoelujaksojen lyhyys.</p> <p>Nuorten kouluttautumisen ja työllistymisen tukemisessa yhteistyönvaihtoehtoina nähtiin oppisopimus-koulutus, työharjoittelu ja työpaikkatutustumiset. Työnantajana yrittäjät toivovat nuorilta oma-aloitteisuutta, kiinnostusta tehtävään työhön, aktiivisuutta työssä ja työnhaussa, sosiaalisia- ja asiakaspalvelutaitoja.</p> <p>Siirtymävaiheet peruskoulusta jatko-opintoihin ja ammattiin valmistumisen jälkeen työelämään ovat kriittisimpiä vaiheita nuoren elämässä, siksi eri toimijoiden verkostoituminen nuoren kouluttautumisen ja työllistymisen tueksi on tärkeää.</p> <p>Opinnäytetyön teoreettinen viitekehys on sosiaalinen vahvistaminen, nuorten syrjäytyminen ja nuorten koulutus- ja työtilanne.</p>	
Asiasanat Nuorisotyöttömyys, kouluttautuminen, sosiaalinen vahvistaminen, syrjäytyminen, verkostoituminen, täystyöllisyys	

HUMAK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Name of the Degree Programme

ABSTRACT

Author Miina Väisänen	Number of Pages 42 appendixes 7
Title Cooperation is a potential resource to support youth education and employment	
Supervisor(s) Maarit Honkonen-Seppälä	
Subscriber and/or Mentor Paltamo Employment Association, Heikki Rantala	
Abstract <p>The subscriber of this thesis was Paltamo Employment Association. Paltamo Employment Association executed The Paltamo Full Employment Project which aims at full employment in the municipality of Paltamo.</p> <p>The thesis describes cooperation between Paltamo Employment Association and Paltamo's entrepreneurs and the development of this cooperation. The purpose of this research was to find out how the cooperation between the Workforce association and entrepreneurs can support youth education and employment in the area of Paltamo.</p> <p>The data were collected from eight entrepreneurs with the help of theme interviews and were analyzed by using qualitative content analysis.</p> <p>Entrepreneurs considered the cooperation with the Paltamo Employment Association important and successful. They regarded communication, mutual marketing and the shortness of work periods as challenges to cooperation.</p> <p>As solutions to supporting youth education and to providing employment for young people were apprenticeship contracts, practical training and getting acquainted with available workplaces. Entrepreneurs as employers expected that young jobseekers show initiative and are active and interested in working as well as they have social- and customer service skills.</p> <p>There are critical transition periods in youth's life, like transition from comprehensive school to post-graduate studies and transition after graduation to working life.</p> <p>The theoretical frame of reference of this thesis is the social reinforcement of young people, drop-out youngsters and youth education and employment opportunities.</p>	
Keywords Youth unemployment, education, social reinforcement, social exclusion, networking, full employment	

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
1.1 Tutkimuskysymys ja aiheenrajaus	5
1.2 Tutkimuksen merkitys	6
1.3 Tutkimuksen ajankohtaisuus	6
2 OPINNÄYTETYÖN TILAAJA	7
2.1 Yritysyhteistyön toimintamallit	9
3 TUTKIMUSMENETELMÄT	9
3.1 Laadullinen tutkimus	10
3.2 Haastattelu aineistonkeruuna	10
3.3 Teemahaastattelu	13
3.4 Aineiston analyysitapa	13
4 TUTKIMUKSEN TAUSTAA	14
4.1 Nuorten koulutus- ja työtilanne	14
4.2 Yhteiskuntatakuu	16
4.3 Sosiaalinen vahvistaminen	17
4.4 Nuorten syrjäytyminen	18
5 AINEISTON TULOKSET JA TULKINTA	19
5.1 Tietoisuus Työvoimayhdistyksen toiminnasta	20
5.2 Kilpailun vääristymän kokeminen	22
5.3 Yrittäjien työvoimatarve	23
5.4 Yhteistyön mahdollisuudet kouluttaa ja työllistää nuoria	25
5.5 Yhteistyön hyväksi koetut käytännöt	28
5.6 Yhteistyön haasteet	29
5.7 Miten yhteistyötä voisi kehittää	31
5.8 Työelämän vaatimukset ja odotukset nuoria kohtaan	33
6 JOHTOPÄÄTÖKSET JA KEHITTÄMISIDEAT	35
6.1 Yhteistyön kehittämisideat	36
6.2 Itsearviointi	38
LÄHTEET	40
LIITTEET	43

1 JOHDANTO

Opinnäytetyön tarkoituksena on tutkia Paltamon Työvoimayhdistyksen ja Paltamon Yrittäjät ry:n yrittäjien yhteistyötä ja sen kehitysmahdollisuuksia sekä millaisia tarpeita yrittäjillä työnantajana on, kun työnhakija on nuori, alle 25-vuotias. Opinnäytetyö tarkastelee yritys yhteistyötä nuorten kouluttautumisen ja työllistymisen näkökulmasta Paltamon täystyöllisyyteen tähtäävän Työtä Kaikille –hankkeen kautta. Tutkimuksen tavoitteena on vastata opinnäytetyön tilaajan tarpeisiin, jotta yritys yhteistyötä voitaisiin kehittää jatkossa.

Opinnäytetyö on laadullinen tutkimus, jonka aineiston keruutapana olen käyttänyt teemahaastattelua ja aineiston analyysitapana teemoittelua. Haastattelut toteutin haastattelemalla yksittäin kahdeksaa Paltamon Yrittäjät ry:n yrittäjää.

1.1 Tutkimuskysymys ja aiheenrajaus

Tutkimuskysymyksenä opinnäytetyössä on, miten Työvoimayhdistyksen ja Paltamon Yrittäjät ry:n yrittäjien yhteistyötä voisi kehittää nuorten kouluttautumisen ja työllistymisen näkökulmasta?

Tutkimuskysymykseen vastatakseni otin tutkimukseen alakysymyksiä, jotka olivat:

- Millaisena yrittäjät ovat kokeneet yhteistyön tähän mennessä?
- Mitkä ovat yhteistyön haasteita ja miten yhteistyötä voisi kehittää?
- Miten yhteistyöllä voitaisiin vahvistaa nuorten koulutus- ja työtilannetta Paltamon alueella?
- Millaisia valmiuksia nuorelta odotetaan opiskelu- ja työelämässä?

Ideoidessani opinnäytetyötä, pohdin voisinko tehdä tutkimuksen nuoriin liittyen ja sosiaalisen vahvistamisen näkökulmasta, koska yhteisöpedagogi -opinnoissani olen suuntautunut sosiaaliseen vahvistamiseen. Paltamon Työvoimayhdistyksen toiminnanjohtaja kertoi, että Työtä Kaikille–kokeiluhankkeen vaikutuksista nuorten hyvinvointiin ja nuorten työpolkuihin on jo tekeillä tutkimuksia. Opinnäytetyön aihetta pohiessani mietin mistä hankkeen toiminnoista ei vielä ollut tutkimusta ja mistä aiheesta olisi hyötyä Työtä Kaikille –kokeiluhankkeen kannalta.

Kun tutkimusideoita oli kertynyt useampi, pidin palaverin opinnäytetyötä ohjaavien lehtoreiden kanssa ja yhteisen pohdinnan jälkeen aiheeksi muotoutui Paltamon Työvoimayhdistyksen ja Paltamon Yrittäjät ry:n yrittäjien yhteistyön tutkiminen ja kehittäminen nuorten kouluttautumisen ja työllistymisen näkökulmasta.

Haastateltaviksi rajasin ainoastaan Paltamon Yrittäjät ry:n jäsenyrittäjät, koska opinnäytetyön valmistumisaikataulu oli rajallinen, joten aika ei olisi riittänyt haastattelemaan kaikkia yhteistyöhön osallistuneita. Tutkimuskysymyksen ja aikataulun kannalta pidin oleellisimpana ryhmänä yrittäjiä, joiden kanssa Työvoimayhdistys on tehnyt yhteistyötä. Työvoimayhdistyksen näkökulman tutkimukseen toi Työvoimayhdistyksen toiminnanjohtaja ja dokumentoija-kehittäjä. Opinnäytetyöllä haluan vastata opinnäytetyön tilaajan tarpeisiin, joten rajasin aiheita myös heidän tarpeisiinsa vastaavaksi, jotta opinnäytetyöstä olisi heille hyötyä Työtä Kaikille –kokeiluhankkeen jatkon kehittämisessä.

1.2 Tutkimuksen merkitys

Tutkimuksen lähtötilanne oli se, että Työtä Kaikille –kokeiluhanke, jonka aikana yritysyhteistyötä on tehty, on päättymässä vuoden 2013 loppuun mennessä. Hankkeen toiminnan aikana on tarkoitus dokumentoida ja kehittää hyväksi havaittuja toimintamuotoja niin, että ne jatkuisivat vielä hankkeen päätyttyä. Tutkimuskysymys rajautui yritysyhteistyön tarkasteluun, koska siitä ei ole tehty vielä tutkimuksia. Tutkimuskysymyksen tarkastelu tapahtuu nuorten työllistymisen ja kouluttautumisen näkökulmasta, koska Työvoimayhdistys koki nuorten olevan ryhmä, joka tarvitsee eniten tukea ja tukiverkostoa kouluttautumisessa ja työllistymisessä kun Työtä Kaikille –kokeiluhanke päättyy. (Huotari 2012.)

1.3 Tutkimuksen ajankohtaisuus

Aiheena Työvoimayhdistyksen ja Paltamon Yrittäjät ry:n yrittäjien yhteistyö on ajankohtainen, koska kokeiluhanke päättyy rahoituksen osalta vuoden 2013 lopussa ja aikaa toimia nykyisessä muodossa on vain vuosi. Vuoden aikana tutkitaan, etsitään ja kehitetään niitä hyväksi havaittuja käytäntöjä toiminnassa, joita voitaisiin jatkaa

jossain muodossa hankkeen päätyttyä. Tärkeää on myös taata mahdollisimman monelle työvoimatalolla olevalle työntekijälle työpaikka ja jatkosuunnitelma kun hanke toiminta päättyy. (Huotari 2012.) Työtä Kaikille –kokeiluhankkeen viimeisenä toimintavuotena Työvoimayhdistys selvittää olisiko työnhakijoiden mahdollista kouluttautua työntöön lomassa näyttötutkintojen ja oppisopimuksien kautta (Rantala 2012). Nuorille tämä avaisi ovet kouluttautua juuri heitä kiinnostavalle alalle käytännöntyön kautta. Ensivuoden hallitusohjelmaan sisältyvä nuorten yhteiskuntatakuu tekee tutkimusaiheesta ajankohtaisen koko Suomen alueella. Jokaisella kunnalla tulee olemaan omat haasteensa yhteiskuntatakuun toteuttamisessa niin, että jokaiselle alle 25-vuotiaalle ja alle 30-vuotiaalle vastavalmistuneelle taataan työ-, harjoittelu-, opiskelu-, työpaja- tai kuntoutuspaikka kolmen kuukauden sisällä työttömäksi jäämisestä (Työ- ja elinkeinoministeriö 2012; Pasanen 2012).

Paltamon kunnan alueella yhteiskuntatakuu tulee toteutumaan Työtä Kaikille -kokeiluhankkeen kautta (Huotari 2012). Vuoden 2013 tammikuussa kaikki kunnat ovat tämän haasteen edessä, miten toteuttaa yhteiskuntatakuun vaatimukset oman kunnan alueella. Siksi onkin tärkeää dokumentoida kaikki tieto kokeiluhankkeen toiminnasta, jotta hyväksi havaittuja toimintoja voitaisiin mahdollisesti hyödyntää myös eri kunnissa. (Pasanen 2012.)

.

2 OPINNÄYTETYÖN TILAAJA

Opinnäytetyöni tilaaja on Paltamon Työvoimayhdistys ry, nykyisin Työvoimayhdistys, jonka toimintaa on muun muassa täystyöllisyyteen tähtäävä Työtä Kaikille –kokeiluhankkeen toteuttaminen. Työtä Kaikille –kokeiluhanke toteutetaan yhdessä Paltamon kunnan, Julkisten- ja hyvinvointialojenliiton Paltamon yhdistyksen, Paltamon yrittäjien ja Maataloustuottajain Paltamon yhdistyksen kanssa. (Työvoimatalo 2011; Paltamon Työvoimayhdistys; Anne Huotari 2012.) Työvoimayhdistyksen toiminta eli Työtä Kaikille -kokeiluhanke kustannetaan tuloilla, jotka ovat Kainuun kehittämisraha, Kainuun maakunta-kuntayhtymän budjettivarat, myyntituotot, toiminnan tuotot, yhdistyksen jäsenmaksut ja Paltamon kunnan avustus (Työvoimatalo 2011).

Hankkeen aikana Paltamon Työvoimatalo toimii yhdistyksen ja Työtä Kaikille -kokeiluhankkeen toimipisteenä. Työvoimayhdistys toimii Työtä Kaikille -kokeiluhankkeen aikana työnantajana Länsi-Kainuun työ- ja elinkeinotoimiston Paltamon toimipaikan kirjoilla oleville työttömille työnhakijoille. Työnantajana Työvoimayhdistys noudattaa työlainsäädäntöä ja työehtosopimukset noudattavat työkeskuksia ja sosiaalisesti yritykseksi muuttuneita työkeskuksia koskevaa työehtosopimusta sekä yksityisen sosiaalipalvelualan työehtosopimusta. (Työvoimatalo 2011.) Työvoimayhdistyksen työllistämiä työntekijöitä on tällä hetkellä noin 240, Työvoimatalossa heistä työskentelee 180, järjestöissä työskentelee 20, kunnassa ja maakunnassa 40. Työvoimayhdistyksen henkilökuntaa; toimihenkilöitä on tällä hetkellä 16. Toimihenkilöitä ovat toiminnanjohtaja, talouspäällikkö, toimistosihteri, atk-vastaava, kuntoutusohjaajat, työnetsijä, työhönvalmentajat, työterveyshoitaja, sairaanhoitaja, vastaavat ohjaajat ja dokumentoija-kehittäjä. (Rantala 2012.)

Työvoimayhdistyksen tarkoituksena on työttömyyden vähentäminen ja poistaminen, kansalaisten toimeentulon parantaminen sekä henkisen, fyysisen ja sosiaalisen hyvinvoinnin kohentaminen, siksi jokainen työntekijä huomioidaan yksilönä. Jokaiselle työntekijälle tehdään oma henkilökohtainen suunnitelma työelämässä etenemiseen, jossa otetaan huomioon hänen aikaisempi koulutus, toiveet työn suhteen, työkyky ja kuntoutuksen tarve. (Työvoimatalo 2011; Huotari 2012.) Toiminnan tarkoituksena on tukea ja ohjata työntekijöitä avoimille työmarkkinoille erilaisin keinoin, antaa aikaa työntekijälle pysähtyä miettimään oman elämänsä kulkua ja tavoitteitaan, tukea työntekijän arjenhallintaa ja työelämävalmiuksia ja vahvistaa työntekijöiden talouden hallintaa (Huotari 2012)

Paltamon Työtä Kaikille -kokeiluhanke on toiminut nyt yli kolme ja puoli vuotta ja työ-sopimuksia työntekijöiden kanssa on solmittu 1.1.2009-30.4.2012 aikavälillä 360. Työsopimuksen solmineista 92 on alle 25-vuotiaita. Päätyneitä työsopimuksia on ollut 120. (Huotari 2012; Rantala 2012)

Työtä Kaikille -kokeiluhanke kehitettiin kolmea tarkoitusta varten, ensisijaisena tavoitteena oli täystyöllisyys, jotta kaikki työkykyiset työttömät saataisiin töihin. Toisena tavoitteena oli tarjota kuntoutusta, jotta heidän työpanoksensa saataisiin takaisin yhteiskunnan käyttöön ja kolmantena tavoitteena oli eläkkeelle pääseminen, niille joille se on ajankohtaista. (Työvoimatalo 2011.)

2.1 Yritysyhteistyön toimintamallit

Työvoimayhdistys itsessään toimii työnantajana ja Työvoimatalo työpaikkana mutta ensisijaisena tarkoituksena on se, että työntekijät työllistyisivät avoimille työmarkkinoille. Työtä Kaikille –kokeiluhankkeen tavoitteita ovat muun muassa verkostoituminen ja yhteistyö paikallisten yritysten ja toimijoiden kanssa. Työtä Kaikille –kokeiluhankkeen aikana yritysyhteistyölle on vakiintunut kaksi työllistämismallia. Madaltaakseen työntekijöiden kynnystä kokeilla työntekoa avoimilla työmarkkinoilla on Työvoimayhdistys kehittänyt työllistämistä ja työllistymistä tukevia toimintamalleja. Käytetyin yhteistyönmalli tällä hetkellä on Työnantajapaketti. Työnantajapaketti mahdollistaa työntekijän työkokeilun yrityksessä, niin että, siitä ei aiheudu yrittäjälle palkkakustannuksia vaan Työvoimayhdistys maksaa työntekijän palkan työkokeilun ajalta. Työnantajapaketin avulla työntekijöiden on mahdollista kokeilla kuukauden mittainen työkokeilujakso kunnassa, järjestöissä, yrityksissä tai yksityisillä työnantajilla. Työnantajapaketilla työntekijä voi valita tavoitteidensa mukaan kolme eri työpaikkaa, joissa kussakin tekee kuukauden mittaisen työkokeilujakson. Kuukauden jälkeen ulkopuolinen työnantaja voi halutessaan työllistää työntekijän itse. (Huotari 2012.)

Toinen yhteistyön toimintamalli on Mestari-kisälli –malli. Mestari-kisälli –mallissa työntekijän tavoitteena on saada näyttötutkinto. Työntekijä työskentelee ammatiosajaan kanssa ja opiskelee ammatin käytännöntyön kautta. Työvoimayhdistys maksaa alussa työntekijän palkan (Huotari 2012.)

3 TUTKIMUSMENETELMÄT

Opinnäytetyöni tutkimusongelma oli selvittää millaista yhteistyötä Työvoimayhdistyksen ja Paltamon yrittäjien välillä on tällä hetkellä ja miten sitä voitaisiin kehittää nuorten työllistymisen ja koulutuksen näkökulman kannalta. Tutkimuksessa keskityin tarkastelemaan yrittäjien kokemuksia ja näkemyksiä yhteistyöstä laadullisen tutkimusmenetelmien avulla.

3.1 Laadullinen tutkimus

Kvalitatiivisessa tutkimuksessa eli laadullisessa tutkimuksessa lähtökohtina ovat ihmisten asettamat kysymykset ja tulkinnat asioista valitsemastaan näkökulmasta. Asioita tulkitaan sillä ymmärryksellä, joka heillä sillä hetkellä on, ja samaa asiaa voidaan kuvata monin tavoin. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 1997, 160; Hirsjärvi & Remes 2001, 22.) Laadullisella tutkimuksella pyritään kuvaamaan todellista elämää ymmärtäen, että todellisuus on moninainen. Moninaisuuden takia tutkimuksen kohdetta pyritään tutkimaan mahdollisimman kokonaisvaltaisesti. Laadullisesta tutkimuksesta on mahdollista saada tulokseksi vain ehdollisia selityksiä, jotka rajoittuvat aikaan ja paikkaan. Tutkimukseen osallistujien sekä tutkijan arvomaailma sekä ennakkotiedot muovaavat sitä, miten pyritään ymmärtämään tutkittavia ilmiöitä. Laadullisen tutkimuksen tarkoituksena on ennemminkin löytää tosiasioita kuin todentaa jo olemassa olevia väittämiä. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 1997, 161; Hirsjärvi & Remes 2001, 22.)

Opinnäytetyöni on laadullinen tutkimus, koska tutkimuskohteena on, Työvoimayhdistyksen ja Paltamon Yrittäjät ry:n yrittäjien yhteistyö Työtä Kaikille –kokeiluhankkeen aikana Paltamon kunnan alueella. Tutkimusaineisto koostuu yrittäjien kokemukseräisestä tiedosta ja tutkittavana on yksittäistapaus, joten tutkimustuloksia ei pysty yleistämään. Laadullisella tutkimuksella saadaan yksilön ääni kuuluviin (Hirsjärvi & Remes 2001, 24), joten se sopi paremmin tutkimukseeni, jossa tarkastellaan yksilön kokemuksia. Laadullisessa tutkimuksessa tutkija ja tutkittavakohde ovat vuorovaikutuksessa keskenään (Hirsjärvi & Remes 2001, 23). Toisaalta tutkijan ja tutkittavan välinen vuorovaikutus on suotavaa, jotta esimerkiksi haastattelutilanteessa voidaan esittää tarkentavia kysymyksiä aiheesta ja saada tarkempaa tutkimusaineistoa. Toisaalta vuorovaikutus voi vaikuttaa haastateltavan vastauksiin, tällöin tutkimusaineisto ei välttämättä vastaa haastateltavan todellista kokemusta ja mielipidettä tutkittavasta aiheesta.

3.2 Haastattelu aineistonkeruuna

Aineistonkeruumenetelmäksi valitsin haastattelun, koska tutkimuskysymyksiä oli monta, ja koin lomakkeilla tehtävän tiedonkeruun rajoittavana, aikaa vievänä ja tutkimukseen osallistujien osalta työläämpänä. Haastattelu mahdollisti kokonaisvaltaisemman tiedonkeruun aihealueista ja tarkentavien kysymyksen esittämisen itse haastattelutilanteessa. Valitsin tiedonkeruutavaksi haastattelun jo opinnäytetyöideaa miettiessäni, koska minua kiinnosti kokeilla taitojani haastattelijana ja vuorovaikutus ihmisten kanssa tuntui luonnollisemmalta tavalta kerätä kokemuseräistä tietoa aiheesta.

Ideoidessani opinnäytetyötä ajattelin käyttää tiedonkeruutapana syvähaastattelua. Haastatteluihin valmistautuessa tein kuitenkin haastattelurungon (Liite2) kolmen eri teeman pohjalta, joten muutin tiedonkeruutavaksi teemahaastattelun. Aikataulu rajasi haastateltavien määrää ja sen myötä päätin ottaa haastatteluun mukaan ainoastaan Paltamon Yrittäjät jäsenyrittäjiä. Haastattelujen lisäksi sain aineistoa opinnäytetyöhön Työvoimayhdistyksen puheenjohtajalta sekä työelämäohjaajalta. Opinnäytetyön laajuus 15 opintopistettä määritteli myös sen kuinka monta haastateltavaa ajan ja työmäärän puitteissa pystyn haastatteluihin ottamaan.

Tutkimukseni onnistumisen suurin uhka oli Työvoimayhdistyksen ja Paltamon Yrittäjät ry:n hyväksynnän saaminen tutkimusaiheelle. Ideoituani opinnäytetyötä, kirjoitin siitä ideapaperin (Liite 3), jonka lähetin Työvoimayhdistyksen toiminnanjohtajalle ja opinnäytetyön työelämäohjaajalle. Työvoimayhdistyksen hyväksyttyä opinnäytetyöidean, laitoin sähköpostiviestin (Liite 4) Paltamon Yrittäjät ry:n puheenjohtajalle, joka myös hyväksyi ideani. Hän ehdotti, että voisin tehdä aiheesta tiedotteen (Liite 5) yrittäjille. Paltamon Yrittäjät ry:n puheenjohtaja välitti tiedotteeni oman sähköpostilistansa kautta kaikille jäsenyrityksille. Olin varannut yrittäjien ilmoittautumiseen aikaa viikon, jonka jälkeen toteutin haastattelut. Tiedotteen kautta haastatteluihin ilmoittautui kaksi yrittäjää, joten laitoin viikon odottelun jälkeen uudelleen sähköpostia Paltamon Yrittäjät ry:n puheenjohtajalle. Puheenjohtaja ehdotti, että voisin kokeilla puhelinmarkkinointia ja sen kautta etsiä lisää haastateltavia. Puheenjohtaja antoi minulle internet -sivun osoitteen, mistä löytäisin jäsenyritysten yhteystiedot. Haastatteluviikon alussa soitin useille yrittäjille ja puhelinmarkkinoinnin kautta haastatteluihin ilmoittautui viisi yrittäjää lisää.

Haastatteluihin osallistui yhteensä seitsemän yritystä ja yhteen haastatteluun osallistui kaksi yrittäjää, joten yrittäjiä osallistui haastatteluihin yhteensä kahdeksan. Haas-

tattelut olivat yhtä poikkeusta lukuun ottamatta yksilöhaastatteluja ja haastattelupaikana toimivat yritysten omat toimitilat. Haastatteluihin varattiin aikaa tunti.

Tiedotteen kautta ilmoittautuneille yrittäjille lähetin haastattelurungon (Liite 2) heti ilmoittautumisen yhteydessä, jotta yrittäjät ehtivät tutustua haastattelun teemoihin ja mahdollisesti pohtia tulevia kysymyksiä. Päätin lähettää haastattelurungon jo etukäteen yrittäjille, koska koin, että tutustuminen haastattelu kysymyksiin vähentää jännitystä itse haastattelutilanteessa. Osa puhelinmarkkinoinnin kautta ilmoittautuneista yrittäjistä halusi haastattelurungon etukäteen tarkasteltavakseen, osa yrittäjistä ei halunnut haastattelurunkoa ja yhdelle yrittäjälle unohdin mainita tällaisesta mahdollisuudesta, koska jännitin puhelinsoittoja.

Nauhoitin haastattelut, jotta voisin haastattelutilanteessa olla läsnä ja vuorovaikutuksessa haastateltavan kanssa. Lainasin nauhurin Humanistisen ammattikorkeakoulun opintosihteeriltä. Haastatteluita tehdessä minulle kehittyi oma toimintatapa, jolla tein haastattelut. Haastattelun alkaessa kysyin jokaiselta haastateltavalta luvan nauhoittaa haastattelu ja kerroin, että nauhoitukset tulevat ainoastaan minun käyttöni. Olin päättänyt, että haastateltavien henkilöllisyys ei käy ilmi tutkimuksesta, koska tutkittavien otos oli pieni ja tutkimusaihe osittain arkaluontoinen. Haastattelun alussa kerroin haastateltavalle päätöksestäni ja siitä, että hän pysyy anonyymina, kerroin myös hieman taustoistani ja koulutuksestani, jonka jälkeen siirryttiin itse haastatteluun. Haastattelutilanteet sujuivat pääosin rauhallisesti, muutamassa tapaamisessa haastattelun keskeytti puhelu yrittäjälle.

Mielestäni haastattelut onnistuivat ja sujuivat hyvin ja uskon, että kokemus oli rento ja mukava molemmiin puolin. Yrittäjät vastasivat jokaiseen kysymykseen ja välillä löytyi aiheita, joista yrittäjä halusi kertoa ja pohtia laajemmin. Tutkimuksen itsenäinen työskentäminen ja tekeminen oli minulle uusi kokemus. Haastattelijan roolin omaksuminen kävi minulta luonnostaan ja uskon, että tulevaisuudessa osaan toimia haastattelijana vielä paremmin. Haastattelutilanteessa koin, että oma jännittämiseni heikensi keskittymistäni ja sitä myöten vähensi tarkentavien lisäkysymysten määrää ja valppautta tarttua hetkiin, jolloin ne olisivat olleet tarpeen. Haastattelijan roolissa en ollut varma, siitä saanko ja voinko keskustella yrittäjän kanssa aiheista. Muutamassa haastattelussa ajauduimme keskusteluun ja asian pohtimiseen yhdessä, joten aineistoa läpikäydessä analysoidessa kiinnitän huomiota myös siihen, miten vuorovaikutus ja keskustelu ovat mahdollisesti vaikuttaneet yrittäjän vastauksiin.

Aineiston keruu menetelmänä haastattelu on hyväksi koettu, kun haastateltaville halutaan antaa mahdollisuus tuoda itseään koskevia asioita esille, kysymyksessä on vähän kartoitettu ja tuntematon alue, tiedetään jo ennalta, että vastaukset tulevat olemaan monisyisiä, vastauksia halutaan selventää, halutaan syventää saatavia tietoja tai tutkimus aihe koskee arkoja ja vaikeita asioita. Haastattelun heikkouksia ovat tutkijan tiedon ja kokemuksen puute, haastattelu vie paljon aikaa ja haastattelusta saatua aineistoa on vaikea analysoida, tulkita ja raportoida, koska valmiita malleja ei ole tarjolla. (Hirsjärvi & Remes 2001, 35.)

3.3 Teemahaastattelu

Teemahaastattelu on keskustelua, jolla on ennalta määrätty tarkoitus, teemahaastattelua edeltää asiaongelman ja tutkimusongelman pohtiminen. Teemahaastattelussa haastattelijan tehtävänä on pitää haastattelun rakenne hallinnassa ja suunnata keskustelu aiheeseen. Teemahaastattelun etu on siinä, että haastattelusta saatava aineisto pohjautuu täysin haastateltavan kokemukseen kyseessä olevasta aiheesta, haastattelu aineistonkeruu menetelmänä ei rajaa aineiston kertymistä tutkijan ennalta määäämiin vastausvaihtoehtoihin. Teemahaastattelusta saatu aineisto kuitenkin rajautuu ennalta määriteltäviin teemoihin ja näin ollen vastaa tutkimusongelmaan. Teemahaastattelun haasteena on pitää haastateltava aiheissa, jotta tutkija pystyy myöhemmin analysoimaan aineistoa ja löytämään yhteneviä asioita vastauksista. (Tilastokeskus 2012.)

3.4 Aineiston analyysitapa

Ennen aineiston analysointia kirjoitin haastatteluaineiston nauhurilta tekstiksi, jotta aineiston tarkastelu olisi helpompaa. Siirsin äänitteet nauhurilta tietokoneelle ja kuuntelu- ja tekstinkäsittelyohjelman avulla kirjoitin ne sanatarkkaan muotoon eli litteroin aineiston.

Valitsin tutkimusaineiston analyysi tavaksi teemoittelun. Analysointitapaa pohtiessani, mietin aluksi käyttäväni analysoinnissa fenomenologista lähestymistapaa, koska haastattelut perustuvat yksittäisten yrittäjien mielipiteisiin ja kokemuksiin. Tiukan aikataulun vuoksi päädyin kuitenkin teemoitteluun. Teemoittelussa huomiota kiinnite-

tään aineistosta esille nouseviin piirteisiin, jotka ovat yhteisiä useammalle haastatettavalle. Teemahaastattelun pohjalta pääpaino aineiston analysoinnissa on valituissa teemoissa, mutta kiinnitän huomiota myös muihin teemoihin, mitä aineistosta nousee esille. (Hirsjärvi & Hurme 2001, 173.)

Teemahaastattelun ja haastattelurungon pohjalta pääteemoiksi nousivat yrittäjien kokemukset tämän hetken yhteistyöstä, yritysyhteistyön mahdollisuudet auttaa nuoria kouluttautumaan ja työllistymään Paltamon alueella sekä yhteistyön haasteet ja kehittäminen. Aineistoanalyysissä käsittelen kerättyä aineistoa edellä mainittujen teemojen sekä opinnäytetyön tilaajan erikseen määrittämien kysymysten kautta.

4 TUTKIMUKSEN TAUSTAA

Tutkimuksen teoreettista viitekehystä hahmottaessani etsin tietoa Jyväskylän kirjastojen tietokannoista, sanomalehdistä, kirjoista ja Internetistä. Tietolähteenä toimivat myös Työvoimayhdistyksen toiminnanjohtaja sekä opinnäytetyön työelämäohjaaja. Yhteiskuntatakuusta tietoa saadakseni osallistuin Jyväskylässä 26.10.2012 pidettyyn Nuorissa on tulevaisuus –seminaariin.

Internetistä löytyneitä lähteitä kohtaan olin skeptinen ja lähdekriittinen. Internet lähteenä käytin enimmäkseen Työ- ja elinkeinoministeriön tuoreimpia julkaisuja aiheeseen liittyen. Toisaalta Internet mahdollisti monipuolisen tiedon hankinnan ja ajanherrmolla pysymisen, toisaalta oli vaikeaa suodattaa Internetin tarjoamasta tietotulvasta tarpeellinen tieto ja todistaa sen paikkansapitävyys. Internet lähteitä lainatesani etsin esimerkiksi uutisoinneissa käytetyn tiedon lähteen, jotta pystyin todentamaan tiedon oikeellisuuden.

4.1 Nuorten koulutus- ja työtilanne

Työurien kannalta on tärkeää, että työkäinen työelämän ulkopuolella oleva väestö saataisiin töihin. Nuoren työuran aloittamisen kannalta on tärkeää, ettei perusasteen ja jatko-opintojen tai tutkinnon ja työelämän välisiin siirtymävaiheisiin jäisi välivuotia.

Yhteiskunnan jäsenilleen tarjoamista toiminnoista tärkein on ansiotyö, jolla yksilö voi turvata oman ja mahdollisten huollettavien toimeentulon. Toimeentulolla käsitetään riittävä ravinnonsaanti, asunto, terveydenhuolto ja muut palvelut. Nuorilla tärkein edellytys ansiotyöhön pääsemiseen on opiskelu ja kouluttautuminen, koska lähes kaikkiin työelämän tehtäviin tarvitaan jotain koulutusta. (Myrskylä 2011, 23-24.)

Sosiaalinen vahvistaminen, nuorten syrjäytyminen sekä nuoriso työttömyys ovat koko Suomea puhuttelevia ongelmia. Taantuma aikana nuorisotyöttömyys on kasvanut ja osa nuorista ei ole jäänyt ainoastaan työttömäksi vaan kokonaan yhteiskunnallisten instituutioiden ja palvelujen ulkopuolella (Myrskylä 2011, 9). Nuorisotyöttömyys on tällä hetkellä pohjoismaiden korkein Suomessa ja Ruotsissa (Niinistö 2012), miten siis taataan nuorille turvallinen tulevaisuus työelämän sijoittumisen osalta jos yhteiskunnalla on vaikeuksia pitää työkäiset aikuiset työelämässä kiinni? Työttömyysaste eli työttömien osuus 15-64 –vuotiaista, on noussut viimeisen vuoden aikana. Nykyinen työttömyysaste Suomessa on reilu seitsemän prosenttia. Vuoden 2012 syyskuuhun mennessä tehtyjen tilastojen mukaan Suomessa oli 187 000 työtöntä. (Tilastokeskus 2012; Helsingin Sanomat 2012.) Työministeriön arvion mukaan työttömyys ei tulevaisuudessa suinkaan helpotu vaan se tulee kasvamaan yli kahdeksaan prosenttiin vuonna 2013, sitä mukaa kun työvoiman kysyntä laskee (Alatalo & Tuomaala 2012). Työ- ja elinkeino ministeriön, vuodesta 2003 vuoteen 2008, toteuttaman seurantalutkimuksen mukaan työmarkkinoiden ja koulutuksen ulkopuolelle jääneitä 15-29 –vuotiaita nuoria oli vuoteen 2008 mennessä 48 000, joista 7 700 oli hoitovapaalla (Myrskylä 2011).

Kainuun työllisyystilanne vaikuttaa tällä hetkellä koko maahan verraten hyvältä. Työvoiman kysyntä on alkanut kasvamaan Kainuun alueella, kun uusia työntekijöitä etsitään eläkkeelle jäävien työntekijöiden tilalle. Ammattibarometrin mukaan Kainuussa ollaan siirtymässä työvoiman kysynnässä ja tarjonnassa yhä lähemmäksi tasapainoa. (Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus 2011, 2.) Paltamon kunnassa täystyöllisyyteen tähtäävän Työtä Kaikille –kokeiluhankkeen myötä tapahtuneet muutokset Paltamon työttömyysasteeseen, työttömien työnhakijoiden osuuteen työvoimasta, vuosien 2010-2011 välillä ovat huimia. Työttömyysasteen vertailussa Kainuun kuntien kesken Paltamossa oli tapahtunut suurin muutos. Vuoden aikana Paltamon työttömyysaste oli laskenut yli puolella, 13.2 prosentista 6.5 prosenttiin (Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus 2011, 5).

Nuorten kouluttautumisen suhteen Kainuun tilanne on heikompi, koska ammatillinen opetus on keskittynyt pääasiassa Kajaaniin. Paltamon kunnan alueella oppilaitoksia kolmen peruskoulun lisäksi ovat Paltamon lukio, Paltamon kansalaisopisto ja Mieslahdessa sijaiseva Kainuun Opisto. (Paltamon kunta 2012).

4.2 Yhteiskuntatakuu

Työministeri Lauri Ihalainen on asettanut työryhmän, jonka tehtävänä on valmistella nuorten yhteiskuntatakuu niin, että se voidaan saattaa täysimääräisesti voimaan hallitusohjelmassa vuoden 2013 alusta lähtien. Nuorten yhteiskuntakuu on yksi hallitusohjelman kärkihankkeista ja hankkeessa ovat mukana työ- ja elinkeinoministeriö, opetus- ja kulttuuriministeriö sekä sosiaali- ja terveysministeriö.

Yhteiskuntatakuu takaa alle 25-vuotiaille kouluttamattomille ja työttömille sekä alle 30-vuotiaille ammattiin valmistuneille työttömille opiskelu-, harjoittelu-, kuntoutus-, työpaja- tai työpaikan kolmen kuukauden sisällä työttömäksi joutumisesta. Nuorten yhteiskuntatakuun tarkoituksena on edistää koulutukseen ja työmarkkinoille sijoittumista, estää työttömyyden pitkittyminen ja syrjäytyminen (Mikkonen 2012). Mikkosen mukaan heinäkuuhun 2012 mennessä alle 25-vuotiaiden osuus työttömistä työnhakijoista oli 14.6 prosenttia koko maan alueella. (Mikkonen 2012).

Yhteiskuntatakuulla luodaan nuorille turvaverkko elämän kriittisimpiin siirtymävaiheisiin, joita Mikkosen (2012) mukaan ovat peruskoulusta toiselle asteelle siirtyminen, kouluvaikeudet tai opintojen keskeytyminen sekä nuorten työllistyminen valmistumisen jälkeen. Paltamon työvoimayhdistys toteuttaa täystyöllisyyteen tähtäävää Työtä Kaikille –kokeiluhanketta Paltamon kunnan alueella vuosina 2009-2013. Työtä Kaikille –kokeiluhankkeen kautta Paltamossa toteutuu jo tällä hetkellä nuorten yhteiskuntakuu (Huotari 2012; Paltamon työvoimayhdistys 2012). Työtä Kaikille –kokeiluhanke päättyy vuoden 2013 loppuun mennessä ja tällä hetkellä Työvoimayhdistys tekee dokumentointia Työtä Kaikille -kokeiluhankkeesta ja selvitystä siitä, millaisena ja missä muodossa toimintaa voi jatkaa hankkeen päätyttyä.

Ihalainen (2012) kehottaa kuntia, alueita ja niiden toimijoita kokoontumaan säännöllisesti yhteen ja miettimään kuinka yhteiskuntatakuuta toteutetaan omalla alueella, paikkakunnalla. Mielestäni Työvoimayhdistyksen ja Paltamon Yrittäjät yrittäjien välisellä yhteistyöllä voitaisiin luoda verkosto, jonka kautta nuorten on mahdollista suun-

tautua haluamalleen alalle, hankkia työkokemusta, kouluttautua tai tehdä työharjoitteita.

4.3 Sosiaalinen vahvistaminen

Olen yhteisöpedagogi-opinnoissani suuntautunut sosiaaliseen vahvistamiseen ja todennut, että käsitteenä sosiaalinen vahvistaminen on todella laaja. Nuorisotyössä sosiaalisen vahvistamisen tärkein tavoite on saada nuori yhteisöllisen toiminnan aktiiviseksi kansalaiseksi (Mehtonen 2011, 20). Sosiaalinen vahvistaminen voi olla vaikkapa nuorten harrastetoiminnan ylläpitämistä, nuorisovaltuuston perustamista, nuoren tukemista ja ohjaamista, yhtä kaikki ne voidaan linkittää sosiaaliseen vahvistamiseen. Miten siis määritellä käsite, johon voi yhdistää kaiken toiminnan joka tukee jollain tavalla nuorta?

Sosiaalisella vahvistamisella tarkoitetaan kokonaisvaltaista elämönhallinnan tukemista ja sen painopiste on ennalta ehkäisevässä työssä. Käytännössä sosiaalinen vahvistaminen on yksilön ja yhteisön hyvinvoinnin, vaikuttamisen ja osallisuuden kokemusten ammatillista ohjaustyötä (Mehtonen 2011,13).

Opinnäytetyöni teoreettiseen viitekehykseen sisältyy sosiaalinen vahvistaminen, koska se näkyy Työvoimayhdistyksen tavoitteissa muun muassa kansalaisten toimeentulon parantamisena sekä henkisen ja fyysisen hyvinvoinnin kohottamisena. Työtä Kaikille -kokeiluhankkeessa sosiaalinen vahvistaminen tarkoittaa muun muassa työntekijöiden tukemista ja ohjausta työntekijöiden siirtymisessä avoimille työmarkkinoille sekä työntekijöiden opastamisessa huolehtimaan työelämävalmiuksistaan ja elämänrytmistään. (Huotari 2012.)

Työtä Kaikille –kokeiluhankkeen haasteena ovat työntekijöiden epäonnistumisen pelot ja motivaation puute lähteä kokeilemaan työntekoa avoimilla työmarkkinoilla. Hankkeen toimipaikasta Työvoimatalosta on tullut turvallinen työympäristö työntekijöille ja kynnys työllistyä Työvoimatalon ulkopuolelle on kasvanut. (Huotari 2012.) Siksi onkin tärkeää luoda hyvät verkostot ja väylät jo hankkeen aikana avoimille työmarkkinoille esimerkiksi yritysysteistyön kautta. Sosiaalisen vahvistamisen toteutuminen edellyttää aktiivista ja innostavaa työtettä, luottamusta ihmiseen ja yhteisöihin sekä kumppanuuksien ja erilaisten verkostojen ja niiden välisten keskinäisten suhteiden ja merkitysten hahmottamista (Mehtonen 2011, 26).

Työnhakijoiden heikentynyt terveydentila ja työkyky vaikeuttavat työllistymistä ja työttömyys heikentää terveyttä ja työkykyä. Työttömyyttä ja sen terveysriskejä voidaan kuitenkin lieventää esimerkiksi vahvalla sosiaalisella tuella, itsetunnon vahvistamisella sekä erilaisilla selviytymistä edistävillä tukimuodoilla. Työttömyyden pahentavia terveysvaikutuksia ovat muun muassa toistuvat työttömyysjaksot, pitkäaikaistyöttömyys, ikääntyminen, häpeän tunteet, taloudelliset vaikeudet, päihteidenkäyttö sekä mielenterveysongelmat. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2008.) Työvoimayhdistyksen toiminta pyrkii lisäämään eri toimijoiden yhteistyötä, verkostoitumista, vahvistamaan työnhakijan sosiaalisia taitoja, edistämään työhyvinvointia ja elämänhallintaa sekä huomioimaan työnhakijan yksilönä neuvonnassa, ohjauksessa ja valmennuksessa (Paltamon Työvoimayhdistys 2011, 9; Huotari 2012).

4.4 Nuorten syrjäytyminen

Nuorisolaissa sosiaalisella vahvistamisella tarkoitetaan toimenpiteitä, jotka parantavat nuoren elämäntaitoja ja ehkäisevät nuorta syrjäytymästä yhteiskunnasta. Lain mukaan paikallistasolla tehtävä monialainen yhteistyö lukeutuu myös sosiaalisen vahvistamiseen ja syrjäytymistä ehkäiseviin toimenpiteisiin. (Nuorisolaki 72/2006)

Syrjäytyminen käsitteenä tarkoittaa hyvinvoinnin ongelmien kasautumista samoille yksilöille ja ihmisryhmille. Syrjäytymiseen vaikuttaa yksilön omat resurssit ja mahdollisuudet ympäristön tukeen. (Mehtonen 2011, 18.) Syrjäytymisen riskitekijöitä ovat kouluvaikeudet, työttömyys, irrallisuus sosiaalisista suhteista ja perheestä (Mehtonen 2011, 19). Yleisesti syrjäytymisen ehkäisyn viitekehyksenä ovat yksilön työllisyys- ja koulutusuraan liittyvät asiat. Syrjäytymisen syyt voivat olla yksilön oman toimivallan ulkopuolella. (Danska-Honkala & Poteri 2011, 130-131.)

Nuorten syrjäytyminen yhteiskunnan järjestelmistä ja palveluista, kuten koulutuksesta, vaikeuttaa heidän siirtymistään työelämään. Syrjäytymisen vaikuttaa myös nuoren sosiaalisten suhteiden rakentamiseen ja ylläpitämiseen. Nuorten syrjäytymisestä aiheutuu kustannuksia myös yhteiskunnalle, koska sosiaaliturva rahoitetaan veroilla. Hyvinvoinnin edellytyksenä on työikäisten osallistuminen työelämään, jotta verorasitus säilyy kohtuullisena (Työministeriö 2003). Nuorten syrjäytymisen kannalta kriittisiä nivelvaiheita ovat siirtymät perusopetuksesta jatko-opintoihin ja ammattiin valmistumisen jälkeen työelämään (Mikkonen 2012; Myrskylä 2011, 18). Nuoria tuetaan näis-

sä siirtymävaiheissa muun muassa työmarkkinatuen työharjoittelulla ja muilla työvoimapolitiikan aktiivitoimenpiteillä, näiden tukimuotojen kautta nuoret saavat työkokemusta, tutustuvat työelämään ja tekevät koulutusvalintoja. (Myrskylä 2011, 18.)

Nuoren syrjäytymisen taustalla voi olla kouluvaikeudet, joten kaikille laitospainainen opiskelu ei sovi. Hyvänä vaihtoehtona perinteiselle opetukselle ovat esimerkiksi työharjoittelut, työkokeilut ja oppisopimuskoulutus, joiden kautta nuori voi toteuttaa itseään, tällöin opetus ei tukahduta nuorta vaan tukee hänen vahvoja alueitaan. (Danska-Honkala & Poteri 2011, 135.) Kiinnostus omaehtoiseen opiskeluun työttömyystuella on kasvanut huomasti. Vuodesta 2010 vuoteen 2011 Kainuun alueella omaehtoisten opiskelijoiden määrä on lisääntynyt 31 opiskelijasta 250 opiskelijaan. (Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus 2011, 2.) Paltamon Yrittäjät yrittäjien haastatteluissa ensisijaisena yhteistyömuotona nuorten työllistymisen ja kouluttautumisen tueksi nähtiin oppisopimuspaikkojen tarjoaminen.

5 AINEISTON TULOKSET JA TULKINTA

Tutkimuksen analysoinnissa pääteemoja ovat tähän mennessä tehdyn yhteistyön kokemukset, yhteistyön haasteet ja kehitysideat sekä yhteistyön mahdollisuudet vaikuttaa nuorten koulutus- ja työllistymistilanteeseen. Opinnäytetyöntilaaaja halusi tutkimuksen vastaavan myös siihen ovatko yrittäjät kokeneet Työtä Kaikille – kokeiluhankkeen aiheuttaneen kilpailun vääristymää avoimilla työmarkkinoilla. Työvoimayhdistys haluaa vastata paremmin yrittäjien työvoimatarpeeseen ja kehittää toiminnallaan niitä taitoja, joita nuorilta odotetaan työelämässä.

Tutkimuksen tulosten arvioinnissa luotettavuuden kannalta tärkeää olisi verrata tuloksia vastaavanlaisten tutkimusten tuloksiin. Tällä hetkellä Työtä Kaikille – kokeiluhanke on ainoa laatuaan Suomessa, joten vertauskohtia tutkimuksen tuloksiin on vaikea saada. Työtä Kaikille – kokeiluhankkeen dokumentoinnin ja kehittämisen kannalta koin kuitenkin hyödylliseksi tämän tutkimuksen toteuttamisen, vaikka tutkimustulosten vertailu jäikin puuttumaan.

5.1 Tietoisuus Työvoimayhdistyksen toiminnasta

Halusin ehdottomasti sisällyttää tutkimukseen kysymyksen mikä kuvastaisi yrittäjien tietoisuutta Työvoimayhdistyksen toiminnasta ja sen tarjoamista yhteistyön mahdollisuuksista. Jälkeenpäin ajatellen muotoilin kysymyksen liian laajaksi ja haastattelutilanteessa en ymmärtänyt esittää jatkokysymyksiä, joten vastaukset jäivät suppeiksi ja vastasivat siihen, mitä tulee ensimmäisenä mieleen kun kysytään Työvoimayhdistyksestä.

Haastatteluiden pohjalta Työvoimayhdistys nähtiin työnantajana, joka työllistää työttömiä työnhakijoita Paltamon alueella. Työvoimayhdistyksen toimintaa pidettiin työttömien kannalta syrjäytymistä ehkäisevänä ja arjenhallintaa tukevana. Työvoimayhdistys toimii työnantajana, mutta tarkoituksena on, että työntekijät työllistyisivät avoimille työmarkkinoille. Työvoimayhdistyksen kautta on mahdollista saada työntekijöitä yrityksiin. Haastatteluissa tuli esiin myös maininta henkilöstöongelmista ja sen aiheuttamasta kuohunnasta. Pääosin Työvoimayhdistyksen toiminta koettiin työllisyyttä lisäävänä ja työttömien arjenhallintaa edistävänä.

”Sieltä saa vuokrata työvoimaa, ja ne, tavallaan ne ihmiset on siellä töissä ja ne..mitähän minä nyt ossaisin siitä sannoo.. joka tappauksessa silleen että siellä koulutetaan ja siellä on kaikki nämä, niiku kaikissa työpaikoissa on tämmöset, tämmöset nää että ne kouluttaa niitä ihmisiä siellä työhön ja opastaa ettei tuu näitä syrjäytymisiä ja muita tämmösiä, että olisivat valmiita siirtymään jonkun yrityksen työntekijöiksi. Et semmonen käsitys minulla on siitä työvoimayhdistyksestä.”

Yrittäjä 3

”No sillai tiän, että se perustettiin sillo muutamia vuosia sitten, ihan sitä varten Paltamoon, Paltamossa päätettiin toteuttaa tämmönen kokeilu täystyöllisyydestä ja tällä oli niiku se ajatus, että tyättömät ei ois kotona nauttimassa sitä vastikkeetonta rahhaa vaan ne pistettäs tuonne töihin ja sitten tuota niin tavallaan niitten tuet kerätään kassaan ja niillä maksetaan sille palkka ku sitte kannustusraha ja ne tota yritetään sitte saaha, lähinnä toisten yritysten ja sitten tuota yhistysten kautta töihin ja sitten

tietysti se, että kortistossahan on paljon semmosta porukkaa jotka ei välttämättä sinne enää kuulu, että jotka on sairaita tai muuta että heistä ei enää työelämään oo. Nii tämän hankkeen yks tarkoitus oli se, että ne raikotaan sieltä pois, raikotaan, elikkä niiku seulotaan sillai, että ketkä vielä pystyy työelämässä olemaan ja ketkä ei. Eläkkeelle siirtymiset ja sitten taas nuorison kohalla sitte tää kouluttautuminen, että saatas niitä koulutettua ja sitä kautta parannettua sitä työllistymismahollisuutta. Et nämä oli ne lähtökohat sille touhulle. Että tämän minä siitä tiän.” Yrittäjä 5

”...mielenkiinnolla oon seurannu sen vaiheita ja tietenki se on upee ko-keilu, että jollakin keinoilla pyritään työllistämään ihmiset, että ihmiset saa mielekästä tekemistä yleensäki, ettei tuu syrjäytymistä ja tän tyyppistä asiaa. Olen käyny heidän sivuilla ja tavannu paljo ihmisiä ja olen käyttänyt sen palveluita...Eli siellä on innovatiivisia hienoja tekijöitä, tosiaan sitten olen tutustunut siihen puutyöpuoleen myöskin ja nyt tällä hetkellä on viritteillä ensimmäinen omakohtanen yhteistyökuvio työvoimayhdistyksen kans...Mitäköhän muuta kyllä olen tutustunut myöskin Paltariin eli tähän työvoimayhdistyksen nettilehteen ja ihan siellä on ollu mukavia juttuja oon aika tyytyväinen siitä ja tuntuu, et se on aika vireetä ja aktiivist toimintaa siellä on innostunutta väkee täll hetkellä ja ehdottoman kannattavaa tän tyyppinen työ.” Yrittäjä 7

”Siellä oli tämä johtoportaan kansa oli ongelmia työntekijöillä ja näillä nii se sitten, vaihtunu tää johtaja nii eiköhän se sitten ala toiminukki sitten vähän paremmin siellä, siellä se toiminta, mutta tuota, kyl mä oon vähän niiku sitä, se on ollu siellä työnjohtopuolella on ollu minusta ongelmia ja mutta tuota niin nii en tiä onko enää, mutta ainaki on ollu aikasemmin ja tuota mitä nuija juttuja kuulee siinä ja näitä mielipitteitä näiltä, jotka joutuu siellä olemaan, joutuvat olemaan, nii tuota eivät oo erityisen ollu tuota ollu innostuneita siitä itessään työvoimatalosta, mutta kyllä minä niinku koen, että se on hyvä asia, että tuota sieltä varmasti niiku tämmöset, jotka on tosiaan niiku vähä niiku se syrjäytymisen uhan allaki nii tuota pääseivät jotenkin kuten sieltä niiku jalollesa sitten taas ja saavat sitä

työkokemusta ja muuta, että se on niiku pakko lähtä töihin, jotenki se pitää niiku sen elämän järjestyksessä varmasti. Mut onhan siellä paljon siten on semmosia ihan oikeesti niinku, jotka halluu tehä töitä ja tuota nii kulukee muualla töissä sieltä ja ovat niiku innokkaita sitten ja tavallaan niiku tyytyväisiä siihen, että saavat töitä tehä. niin sehä aina riippuu ihmisestä tietenni, että miten siellä viihtyy. Että kyllä mä niinku, mulla sekä negatiivisia kokemuksia että ihan tämmösiä positiivisia ajatuksia siitä...”

Yrittäjä 8

5.2 Kilpailun vääristymän kokeminen

Suurin osa haastatelluista yrittäjistä koki, ettei Työvoimatalo vääristä toiminnallaan avoimien työmarkkinoiden kilpailua, useimmat yrittäjät vastasivat, ettei kilpailun vääristymää ole ainakaan heidän alallaan. Muutama yrittäjä on kokenut kilpailun vääristymää Työtä Kaikille –kokeiluhankkeen aikana. Suurin osa yrittäjistä oli sitä mieltä, että työllisyystilanne Paltamon alueella on hyvä ja töitä riittää kaikille. Haastatteluista tuli esille myös verkostoitumisen tarve Työvoimayhdistyksen ja yrittäjien välillä, jotta yhteiset pelisäännöt löydettäisiin ja yhteistyötä saataisiin kehitettyä.

”Lähinnä, että tuota mejän alalla ei oo ollu tuota sitä semmosta vääristymää. Mä oon päinvaston sanonu, että mä en kehtaa lähtä ees kilpailemaan siis kun työvoimatalo tai joku tilaa niin sehän kilpailuttaa kaikki nii mä oon sanonu, että antaa mennä sinne, että saavatpahan jottain tekemistä. Mulla on tätä tekemistä ihan tarpeeksi, et kyllä tänne niiku sillee soppii sitä juttua.” Yrittäjä 3

”En minä oo oikeestaan kokenu, että ei mulla oo ollu mitään... että tuota päinvaston, minä pystyn keskittymää sitten vähän nuihin vaativampiin tehtävvi ja muuten nii helepottaa minun hommia kesän aikaan.” Yrittäjä 4

”...en minä usko, että se on mitenkään vääristäny, että minusta se on ihan hyvä, että niillä on siellä sitä toimintaa siellä työvoimatalolla, että niillä on jotaki oikeita töitäki pystyvät tekemään.” Yrittäjä 8

”Siinä varmaanki kävi niin että se ehkä valtautu sillo alussa, eli he koki että he on niiku suurin työnantaja paltamossa elikkä tulivat ehkä paikallisten yrittäjien reviirille siinä sitte niissä hommissa että ne rupesivat syömään sitte sitte tuota paikallisten yrittäjien leipää siinä, että kilpailivat, kilpailivat sitte yrittäjien kanssa ja ei siinä kilpailussa olla tietenkään samalla viivalla sitten tämmösen yhistyksen kanssa joka saa valtion tukia ja muita että ilimeisesti nyt on tänäpänä päässeet siitä vähän erroon että ei ihan semmosta oo. Siinä vaiheessa aika lailla teki niitä tarjouksia ja hinnat oli sitten sen mukaset, ku siellä oli valtion rahhaa nii paljo takana.”

Yrittäjä 1

”...me saatetaan olla samassa kilpailuspöydässä, me tehään tarjous tavallaan sille samalle työntekijälle ne tuolta tekkee tarjouksen ja niillä on valtion rahat takana, me pelataan iha omillaan, arvaa kumpi voittaa. Ei se oo reilua. Elikkä tämmösiä nämä yhteistyökuviot on ollu, että sehän ois ku, ihana ajatus semmonen että me, niiku se ajatus oli, että tuo työllistäs nimen ommaan yritysten kautta, että sillonhan siitä tulis jotai pysyvyyttä ku se että ne lähtee sieltä tunkemaan niitä samolle markkinoille suoraan.” Yrittäjä 5

”...on vähän päin vastanen tunne tällä hetkellä siit kilpailusta siis, siis positiivinen tunne, positiivista kilpailua on ja nimenomaan sil tavalla, että, että kyllä ihmiset kaipaa verkostoitumista myöskin yrittäjät ihan selkeesti, kaikki ne joitten kans, en muista yhtään poikkeusta, joka ei kaipais sitä ja sehän on voimavara tämmösellä seudulla, me ollaan harvaan asutulla alueella, täällä on vähän paikallisii ihmisii ja toimijoita ja kuitenkin alue on laaja ja erikoisosaamisalueet on jokaisella omansa, meillä on kaikilla reilusti tilaa, et se on pelkästään suunnittelusta, suunnittelusta ja yhteistoiminta muodoista kiinni...” Yrittäjä 7

5.3 Yrittäjien työvoimatarve

Yrittäjien vastaukset työvoimantarpeeseen olivat vaihtelevia. Muutama yrittäjä toivoi, että Työvoimayhdistyksen työntekijöitä kannustettaisiin kouluttautumaan ja sitä myö-

ten työllistymään. Esille tuli myös ehdotuksia tiiviimmästä verkostoitumisesta ja markkinoinnista, jotta Työvoimayhdistyksen toimintaa ja työntekijöiden osaamista saataisiin paremmin esille. Työntekijöiden kiinnostusta lähteä työskentelemään yrityksiin voitaisiin lisätä yrityksissä vierailujen avulla. Toiveena oli myös se, että avoimille työmarkkinoille tarjottaisiin työkykyisiä työntekijöitä ja Työvoimayhdistys tukisi niiden työntekijöiden kuntoutusta, jotka sitä tarvitsevat, ennen siirtymistä avoimille työmarkkinoille.

”Mitähän minä ossaan tästä sanoo, tietysti se riippuu siitä minkälaisia ihmisiä siellä on hakijana, työttömänä et siitähän se varmaan niiku lähtee. Et kyllä sillä, joka, jotka on näitä niin sanottuja työnetsijöitä nii kyllä he on minun mielestä hyvin aktiivisia ollu.” Yrittäjä 2

”Mun mielestä sieltä niitä nuoria vaan kouluun ja kouluttamaan ja koska työvoimatarvettahan meillä on. Mutta se, että esimerkiksi jos puhuttiin aikasemmin silleen että se ois tavallaan niiku än äs sellanen varamiespalvelu systeemillä oleva työvoimatalo, mikä ois kouluttanu sen henkilökuntaa, josta voidaan ottaa niin tuota se sitoutuminen taas sitten yrittäjän työhön ei oo sitten samanlaista ku se, että saat sieltä työntekijän, voit palkata sen kokoaikaisesti ja piste.” Yrittäjä 3

”Tuohon on tietenki vaikee sanoo, että miten sitä voisi kehittää kun, yrityksethän tietenki haluaa, että siellä ois koulutettua porukkaa ja tuota ne ois, ois valmiita tulemaan töihin, mut sehän ei oo työvoimatalon tehtävä se vaan tuota niin, se on sitten oppilaitosten tehtävä enempi.” Yrittäjä 4

”...että niitä kuntoutettaan työmarkkina kelposiksi niitä ihmisiä, josta vielä pystytään tekemään, monellaha on vaivoja ja semmosia, eikä koskaan oo päässy oikeen kuntoutukseen, että saahaan sieltä työkuntoiset ihmiset esille. Ja se, että ne ei oo siellä työnhakijana ne, jotka eivät ennää oikeesti pysty oikeeseen työhön. Nykymailman työhän on aika rankkaa, niin semmoseen ei niitä tarjotakkaa sit sinne oikeelle markkinoille...” Yrittäjä 6

”...kaipais paikalliselle väestölle täällä nii rohkeutta tulla ulos ja ihan rohkeesti esittää, sitä omaa, omaa osaamistaan ja omaa yritystään, omaa tietotaitoa ympäristöön ja tietysti tässä nyt täytyis käyttää hyväksi myöskin, et meediaa osattais käyttää, sen tyyppist koulutusta se varmaan olis, yks tärke tekijä tämmösessä kehittämisessä, nii tarjottas koulutusta yhteiskunnan taholta, joka sitten tukis myöskin keski-ikästä esmes käyttämään laajemmin, otetaan nyt vaikka kaikki mahdolliset mitä on tullu nyt internetin mahdollisuudet, että, ehdottomast omat sivut tehtäis, mentäis vaikka feisbuukkiin sitte, et twittereihin mitä näitä on, koska ne on joka tapauksessa, vaikkei siellä aktiivisesti etes ole nin ne on kuitenkin todella tärkeitä verkostoitumisen keinoja ja niillä tavottaa halvalla laajan väestön ryhmän, että ilman muuta täytyy pistää. Voin nyt sanoo, että ehkä se koulutus ja rohkasu ois sitte kiteytettynä mun mielestä tärkeintä.” Yrittäjä 7

”Me vähän sivuttiinkin sitä, minä ajattelin sitä vierailuhommaa (yritysvierailu) ja semmosta, että se vois olla kyllä ihan hyvä. Mut hyvä se on se harjottelu tavallaan ja se työnantajapaketti nii sehän ois tosi hyvä...” Yrittäjä 8

5.4 Yhteistyön mahdollisuudet kouluttaa ja työllistää nuoria

Haastatteluiden pohjalta yrittäjät kokivat parhaimmiksi nuorten koulutusta ja työllistymistä tukeviksi yhteistyömuodoiksi oppisopimuskoulutuksen, työharjoittelun ja yrityksiin tutustumisen oli kyseessä sitten peruskoulusta valmistunut tai ammattiin valmistunut nuori. Oppisopimuksen haasteina yrittäjät kokivat sitoutumisen ja oppisopimuskoulutukseen liittyvät paperityöt ja palkkakulut. Oppisopimuksella opiskelu edellyttää nuorelta aktiivisuutta ja oma-aloitteisuutta työpaikalla. Siksi oppisopimus koettiin hyväksi vaihtoehdoksi oma-aloitteisille nuorille, jotka haluavat oppia käytännön työn kautta ammatin. Pienyrittäjien haasteena oppisopimuksessa on palkkakulut, joten oppisopimuspaikan sijaan he voisivat tarjota nuorille työharjoittelupaikkoja tai työllistää nuoria työnantajapaketin kautta.

Haastatteluissa tuli esille myös monialaisen yhteistyön vaikutus nuorten koulutus- ja työtilanteen parantamisessa. Yhden haastateltavan mielestä Työvoimayhdistys ei ole tarpeeksi kannustanut nuoria kouluttautumaan ja yhteistyöllä ei ole voida vaikuttaa nuorten tilanteeseen.

”Oppisopimus ois varmaan ihan hyvä hyvä jos ois yrityksellä mahdollista jos tehtäs siitä yritykselle helppo, ehkä helepoksi ja ehkä kannattavaksi-kin, että tuota se pystys ottamaan sen nuoren, vaikka oppisopimukseen sitte. Ehkä se moni yrittäjä kokee sen tämmösen oppisopimuksen nii tuota sillä keinon ehkä liian sitovaksi tai tai sitten ehkä se paperityö ja se byrokratia koetaan ehkä liian vaikeeksi ja sitten tuota no ehkä sen oikeen henkilön löytäminen tietenkin se on oma hommansa...” Yrittäjä 1

”Kyllä varmaan sitten jollakin tuella, näillä työllistämistuella, näillä työnantajapaketeilla sitten työhönottaminen, mutta ihan niiku palkattuna ei varmaan monikaan ota, kun ei oo minkäänlaista koulutusta, eikä kokemusta.... kyllä varmaan jos sieltä saisi sen harjoittelijan vähäksi aikaa ja varsinkin niitä nuoria, jotka eivät oo päässeet kouluun tai eivät oo halunneet hakke kouluun et sais sitä siihen työelämään, sitä tutustumista ja kyllä varmaan sitä, siis kyllähän varmaan meistä jokainen mielellään ottaa jos ei maksa mittään nii jonku, ku kyllähän sitä tekemätöntä työtä on. Vaikka tietysti meneehän siihen omaa aikaa opettaa ja neuvoa, mutta onhan se rikkaus puolin ja toisin, että kyllä.” Yrittäjä 2

”Mä en kyllä oikee tiiä, en tiiä miten työvoimatalo.. siis kun minusta ne ei vaan oo laittanu niitä sinne kouluun eikä ne kyllä vahvista ainakaan yritysten..ei minun mielestä tässä oikee oo. Ne työvoimatalolla olevat ihmiset vaan kouluun ja työvoimatalo maksaa sen koulun ja sitten siinä on yrittäjille apua.” Yrittäjä 3

”Minusta niitä pitäs niiku kannustaa, esimerkiks oppisopimus ois ihan hyvä juttu tai vaikka ottaa se nuori mukkaan ja lähtee kiertämään yritykseen ja ensinnäkin tentata siltä nuorelta, että mikä se ois semmonen ala, mitä sinä haluat tehdä. Sen vois tarjota johonkin vaikka joksikin päiväksi

kokkeilemmaa jotaki, vaikka meille kokkeilemmaa, et se kattos et oisko tämä se minun ala, sitten voitas tehdä vaikka oppisopimus tai joku tämmönen, tähänki varmaan yrittäjät ihan mielellään lähtis mukkaan. Ja tuota tää ois minusta semmonen, varmaan semmonen nuorelle, joka ei halua sinne koulunpenkille suoraan lähtee... Mut semmonen, moniki nuori varmaan tarttee just sitä semmosta pientä potkua ja semmosta niiku tukkee siihen et se lähtee niiku ehtimään sitä ommaa polokuansa et jos se ei oo sitä yksin pystyny ehtimään nii se tuota vois ihan hyvin, joku olla auttamassa siinä. Työnohjaaja, ku just sitä varten minun mielestä pitäsi olla ne ihmiset siellä. Rinnallakulkija ja se kulkis rinnalla vaan sen matkaa kun tarvii, kyllähän sen nuoren jossain vaiheessa pitää ottaa ite sitten niiku elämänsarvista kiinni, että eihän se nyt kauan tartte sitä tukkee siinä rinnalla, mutta toki sillä sitten ois paikka tuolla vielä jos tarvii jotaki tukkee nii se vois sieltä hakkee sitä.” Yrittäjä 5

”No tässäpä se just tulisi myös oppisopimukset ja oikeestaan samaan viittaava ku se äskeinen vastaus tässä, tässä vois pohtii sitä siltä kannalta, että ison yhteistyökuvion pohjalta, jossa olis sitten työvoimaviranomaiset ja muut tahot ja myös kunnalliset tahot mukana, nuorisotoimi ja niin pois päin tuettuna niin ja tietoset yrittäjät vois sitten ottaa näitä, näitä tota nuoria esmes määrääjoiks pätevöitymään tietynlaisis työtehtävissä ja täs tulis, vois antaa sitten, vois kehittää mallii, jossa, jossa tota, he sais siitä esmes jonkunlaisen työtodistuksen eli, eli jolla tavallaan sitte vastais jotain oppisopimus systeemeitä, että se ois pätevöitymistä sitten tän tyyppisille asioille, mitä he sitten tekevätään.” Yrittäjä 7

”No kyllä kai niitä vois niitä harjottelupaikkoja varmaan tarjota, että, en tiiä sitten pystyykö suoranaisesti, se on se oppisopimuskin on semmonen vaikee asia, kun siinä täytyy kans maksaa sitä palakkaa, se ei niiku mulle ainakaan niiku pienenä, nii se ei onnistu. Että niitä tavallaan niitä harjottelupaikkoja jaa työssäoppimispaikkoja pystyy tarjoamaan. tuota, no yhteistyötähän sitä pitäis tehdä tietenki, että kai se on semmonen tiedotus ja viestintä nii, että tietään, että esimekiksi, että onko siellä tämmösiä nuoria, jotka ois halukkaita lähtemään yritykseen.” Yrittäjä 8

5.5 Yhteistyön hyväksi koetut käytännöt

Haastatteluiden pohjalta käytetyin yhteistyönmuoto on ollut Työnantajapaketti. Työnantajapaketilla työllistäminen on koettu hyvänä varsinkin pienyrittäjien kohdalla, koska mahdollisuutta palkanmaksamiseen ei välttämättä ole. Työnantajapaketilla työntekijä voi tutustua yrityksen toimintaan ja työhön. Yhteistyössä positiivisena on koettu molemminpuolinen hyöty, niin, että molempien palveluja on hyödynnetty. Yksi yrittäjä oli työllistänyt rakennusurakointiin Työvoimayhdistyksen työntekijöitä. Hän koki hyväksi käytännöksi sen, että työtunnit laskutettiin yrittäjältä ja Työvoimayhdistys huolehti palkanmaksusta ja sosiaalikulusta työntekijöiden osalta.

”No meillä on nyt sitten tuota tällä työnantajapaketilla ihminen harjoittelemassa tällä hetkellä..ihan hyvä kokemus, että hän hän niiku näkkee minikälaista on kaupantyo... ottaisin toisenkin kerran jos sieltä saa, mutta heillä on varmaan rajotettu se määrä mitä sieltä voi heitä ottaa, että sehän ei meille niiku maksa mitään että hän on harjoittelemassa.” Yrittäjä 2

”Meillä on ollut yks työntekijä kuukauden sieltä tämmösellä paketilla, työnantajapaketilla, siitä on aikaa kolme vuotta. No siitä nyt ei tullu, siitä työntekijästä meille työntekijää.” Yrittäjä 3

”...sitten tuohon seuraavaan viitaten yhteistyötä on sen verran ollu, että on tuota nii tilannu sieltä työmiehiä ja tavaroita ja tuota myöskin toisinpäin, että ne on käyttäny minun palveluita hyväksi sitten, että tuota jonkun verran yhteistyötä on tehty. Kyllä se on onnistunu oikeen hyvin mun mielestä, ei siinä oo ollu tuota ni mitään ongelmaa meillä.”

”Niillähän on semmonen palvelu, että siellä työntekijöitä sais tuota ilmaiseksi ilmaiseksi, tuota kuukauven verran nii, en oo vielä, vielä tuota sitä käyttäny, mut kyllä se mielessä on ollu ja eiköhän me ens kesänä semmonenki homma kokkeilla nii tuota saatas sieltä yksi kaveri töihin.” Yrittäjä 4

”Joo, se tota (yhteistyö) onnistui ja toivon, että onnistuu eli tota lähestyminen on ollut erittäin helppoa monella tavalla, toiminnanjohtajan kaa tullaan hyvin toimeen selkeesti, että vast hiljakkoin opin tuntee hänet ja en tunne, et on minkään näkösiä hankaluuksia, että ei muuta ku avautuu hyvin paljon mahdollisuuksia. Sitäki nyt toivon, että tässä nyt kunhan saan omaa tätä rakennetta tässä omassa yrityksessä pikku hiljaa nostettua sille tasolle kun toivon sen, sitten, että olis ne toiminnot jossaki ja sanotaan ens vuojen puolella vuoden puolentoist sisällä nii tota toivon sitä, että pystysin niin paljo tekemään työvoimayhdistyksen kans yhteistyötä, että vois tarjota, aina sillon tällön jollekin nuorille, nuorille mahdollisuuksilla, tulla tota tekemään töitä yritykseen. Että mun sydän on nuorten puolella kyllä ja lasten, että kyllä ilman muuta heti jos vaan suinkin on mahdollista käyttää, käyttää apuna heitä, niin mielelläni, että hehän saa siitä arvokkaita kokemuksia siitä tietysti.” Yrittäjä 7

”Ja sittenhän meillä on ollu tuota näitä rakentajia oli tais olla kolome tai neljä niitä liekkö ollu sitte eri aikoina. Niin ni hyvin se minusta toimi ja sieltä oli semmosia meleko tolokkuja työntekijöitä...

Se on minusta hyvä, että sieltä saa niikun sen, että ei tartte ite maksaa niitä sosiaalikuluja ja muita, että se tullee vaan sitten se lasku sieltä tuntimääristä nii se oli ihan, se on ihan kätevä minusta. Se hyvin toimi ainaki meillä ku oli siihen aikaan sitä tarvetta niin hyvin se toimi.” Yrittäjä 8

5.6 Yhteistyön haasteet

Haastatteluiden pohjalta yhteistyön haasteina koettiin tiedottaminen, viestintä ja työkokeilujaksojen lyhytaikaisuus. Haastatteluista nousi esille kokemuksia siitä, että yrittäjän tarjoamaan työ- tai harjoittelupaikkaan ei ollut löytynyt työntekijää. Yritykset olivat ilmoittaneet avoimesta työpaikasta Työvoimayhdistykselle, mutta eivät olleet saaneet vastausta löytyisikö Työvoimayhdistykseltä työntekijää kyseiseen työhön. Vies-

tinnän katkeaminen on aiheuttanut sen, että osa yrittäjistä etsii nykyisin työvoimansa Paltamon ulkopuolelta.

”...sitten että oonko ollu yhteistyössä mukana kun yrittäjiä syytettiin aina siitä että ei yritykset ei anna mahdollisuutta tulla tutustumaa yrityksiin ja ja tekemään vaikka sitä työtä ja kahtomaan sitä toimintaa nii minä sillo sillo sanon että minä otan kaikki halukkaat mukkaan jotka on kiinnostuneita tulemaan tutustumaa hoitotyöhön mutta ei ensimmäistäkään sieltä tullu, eikä ollu kiinnostusta. Elikkä tuota sen verran minä oon tehny heidän kanssaan yhteistyötä... .... en tiä mikä sillo oli että ei ensimmäistäkään sieltä kyllä laitettu tutustumaa, että en tiä sitten miten he asian esitti, elikkä yhteistyön onnistumisesta en osaa sanoa sen kummempaa ku ei sitä oo ollu.” Yrittäjä 1

”...minä oon ite hakenu heiltä kesätyöntekijää kahtena kesänä, enkä oo saanu. He, jotka oisivat ollu tämän alan ihmisiä nii eivät oo halunneet lähtee kesällä töihin. Meillä oli sillan paikka auki ja sieltä ei sitten löytyny semmosta. En tiä, oliko se että eivät ollu kokeneet että se on heidän paikka vai mistä se johtu, mutta en tosiaan kumpanakaan kesänä oo saanu, mut sitte oon niiku sinun ikäsiä nuoria ihmisiä kumpanaki kesänä työllistäny ja erittäin tyytyväinen kyllä ollu, että kaks hyvää tyttöä sattuu.” Yrittäjä 2

”No se oli kuitenkin sillee että tarjottiin mahdollisuutta siihen. No tänä vuonna sitten kyselin kyllä, että oisko ollu tai sieltä kysy tuo nuori naisihminen meille töihin että hän ois tulossa, mutta kun se anto sitten taas sen että hänen työmääräsä ois ollu 4,75 tuntia ja tuota eihän se kerkee mittään oppimaan semmosessa tunti määrässä.” Yrittäjä 3

”Me on otettu työntekijä sieltä töihin, nii yhen äkin sieltä tullee tekstiviesti tälle työntekijälle, että sinun pitää nyt tulla takasi tuonne ja se häippäsee sinne sanomatta meille mittään, me ootetaan monta päivää sitä töihin, miestä ei näy ei kuulu nii sitte ku me yritetään soittaa tuonne nii sieltä ei kukkaan vastaa ja sitte lopussa ku sieltä saat jonku kiinni nii sit

ne on ihan öö aapisena, että mikä tämmönen tappaus on ja sitten ne muka ottaa siitä selevää ja sitte se kuitenkin se ei oo koskaan seleviny, että miksi tämmönen tapahtu.” Yrittäjä 5

”Noo, esimerkiksi mä oon tossa muutamana, on siitä jo muutama oisko pari vuotta, mitenkä kauan siitä on ku se alko olla talo pystyssä, oisko sillo jossain alkuvaiheessa nii olin vailla työntekijöitä tai näitä harjottelijoita nii ei sieltä sitten enää otettu yhteyttä ollenkaan, että vaikka luvattiin, että otetaan yhteyttä, mutta ei sieltä kuulunu mitään. Eikö sitten se, tavallaan se yhteyden pito yrittäjiin, nii kyllähän se pitäsi sitten sieltäki lähtee se, et jos sinne otetaan yhteyttä nii etes sitten vastataan siihen, sanotaan etes että ei täällä oo kettään, joka vois tulla. Mutta ku ei mitään kuulunu enää jäläki kätteen nii se on vähä. Sitten minä tympiysin siihen, että mitäpä tuota turhaan kyselee ku ei tuu vasta kaikua, mutta oli mulla nyt sitten tänä kesänä yks tuota nainen nii oli työharjottelussa ja mut seki oli sillee tietenki, että hän ite sitte otti yhteyttä ja halus tulla kuukaueksi tänne, nii otin kyllä sitten tietenki, kyllä mä otan harjottelijoita jos vaan sieltä kysellään, mutta minusta tuntuu, että en mä enää sinne ruppee soitelemmaa ku se on ollu semmosta...” Yrittäjä 8

5.7 Miten yhteistyötä voisi kehittää?

Yhteistyön haasteina koettiin työkokeilujaksojen lyhytaikaisuus, haastatteluissa kehitysehdotukseksi nousi kokeilujaksojen pidentäminen, jotta työntekijällä olisi aikaa tutustua työhön vielä paremmin. Kehitysehdotuksena yritys-yhteistyöhön nähtiin yritysvierailut, joiden kautta työntekijät pääsisivät tutustumaan eri yrityksiin ja aloihin. Yhteistyönkehittämisessä verkostoituminen koettiin tärkeänä, jotta löydettäisiin paremmin yhteistyökuviot ja sen mahdollisuudet ja sitä myöten kehitettäisiin koko alueen toimintaa ja tuettaisiin taloutta. Kehitysehdotuksena nousi esille myös se, että Työvoimatalolle voitaisiin luoda samanlaiset olosuhteet kuin yrityksissä, jotta työntekijällä olisi jo valmiiksi yritysten työtehtävissä tarvittavia taitoja, kuten palvelualalla tarvittavia asiakaspalvelutaitoja.

"...tietysti jos se ois se työnantajapaketti ois kaks kuukautta nii se ois niiku pitempi aika sitten tutustua, et ku aatella että meillä harjottelija on nyt viimestä viikkoo ja ensviikolla vielä kaks päivää, se mennee se kuukausi tosi nopeesti. et siinä ei niiku kerkee nähä ku sen pinta riipasun siitä työstä." Yrittäjä 2

"Sieltä kysy tuo nuori naisihminen meille töihin että hän ois tulossa, mutta kun se anto sitten taas sen että hänen työmääräsä ois ollu 4,75 tuntia ja tuota eihän se kerkee mittään oppimaan semmosessa tunti määrässä. Sitten puhuttiin, että jos hän tekis kuitenkin ihan normaalia työpäivää nii loppu peleissä kun se on kuukauden paketti nii eihän se ois kerenny olla ku neljä päivää töissä, koska viikonlopuista menee kaks työpäivää nii ei siinä olli sitten mitään järkee. Ei siinä muutamassa tunnissa ei opi tuota niitä asioita jos siitä meinaa niiku ammatin saaha itelleen et se kyllä vaatii pitkäaikasempaa hommaa." Yrittäjä 3

"...tietysti kun siellä ois jo semmoset olosuhteet niin ku yrityksessä muuten on, että tuota niin ku se pitäs toimia, sillonha se on aina työnantajalle helpompaa ku siellä ois kaveri, joka ossaa jo valamiiks, touhuta ja asiakkaitten kanssa olla yhteistyössä ja muuten näin jos puhutaan asiakaspalvelutöistä. Mutta tuota tosiaan kun en oo käyny siellä paikanpäällä nii en oikee tiä miten niillä toimii se homma siellä." Yrittäjä 4

"...niitä työtilaisuuksia niitähän pitäs niinku paljo reippaammin ehtiä ehtiä ja katella, että mihinkä niitä työllistys, eihän Paltamon kokosessa pitäjässä oo ees montaa yritystä mihin ne pystyy työllistymmään. Siellä on työnetsijä palakattu sitä varten, ei se oo meillä koskaan käyny." Yrittäjä 5

"Nämä jotka on sitten oikeesti niikun nuoria, hyväkuntosia, mitkä pitäs oikeesti olla vapailla työmarkkinoilla tienaa massa valtiolle niitä veromarkkoja, niin ne ei saisi olla minun mielestä tuolla vaan ne pitäsi ensisijaisesti saaha ihan oikeisiin ilman valtion tukkee oleviin työpaikkoihin ja sen työnetsijä tuolla pitäs nimen ommaan niille henkilöille, jotka on näitä suo-

raan valmiita siirtymään työelämään, nii sen työnetsijän pitäs sillo yritysten kautta ettiä niille sitä työpaikkaa, auttaa yrittäjiä ja löytämään niille se oma väylä ja oikee työpaikka mikä on yhteiskunnalle hyvä.” Yrittäjä 6

”Kyllä määhän tukisin verkostoitumista sen kaikissa asteissa ja hyvin lämpimästi sitä, et ihmiset aika usein tapaisivat tai olisivat yhteydessä muutoin toisiinsa, toisiinsa niin löyettäis ne yhteistyö kuviot parhaiten, että pystyttäis sitten parhaiten tukemaan sitten kokonaisuutta myöskin, kaikille riittäis leipä ja saatais ehkä, ehkä tota uutta asujaimistoo muuttamaan. Et ei täs, vaikka kuntaa houkuttelevammaks, kainuuta yleensä ja saatais tänne matkailijoita enemmän tukemaan meidän taloutta ja niin pois päin.” Yrittäjä 7

”...joku tämmönen vieraampi työ mistä nyt ei välttämättä, vaikka niiku Paltamossaki on paljo maataloutta nii, on ehkä vähän siitä kuitenkin vieraantunu siitä työstä, että minkälaista se on nykyisin ja mitä siinä pitää tietää ja osata ja sitten se vois ehkä ollakki jollekin, sitten semmonen, että jos se kävisi kattomassa, että minkälaista se on nii saattas sitten ehkä innostuakki, että pystys esimerkiksi lähtee harjottelemaan siihen ja nykyisin on lomittajistaki aikamoinen pula välillä, nii ehkä semmoseenki hommaan sitte sais ihtesä, vaikka ruppeisi kouluttautumaan tai jotaki...” Yrittäjä 8

5.8 Työelämän vaatimukset ja odotukset nuoria kohtaan

Yrittäjien haastatteluiden perusteella tärkeimpiä taitoja olivat nuoren aktiivisuus ja oma-aloitteisuus, niin työnhakemisessa kuin työnteossa. Yrittäjät toivoivat, että nuori on kiinnostunut työstä ja toimialasta, jolle on hakeutunut. Yrittäjät odottivat nuorelta työelämän perustaitoja, kuten työajoista kiinnipitäminen ja sovittujen työtehtävien hoitaminen. Asiakaspalvelualalla tärkeimpänä taitona on sosiaalisuus ja kyky tulla toimeen erilaisten asiakkaiden kanssa. Yrittäjät toivovat nuorilta myös reipasta asennetta ja ennakkoluulottomuutta tarttua työtehtäviin silloin, kun työtä on tarjolla.

"Siinäkin ois tietenkä että jos se yritys jos ois sillä nuorella sen verran itellä aktiivisuutta, että se hakeutus ja tuota kävis yrityksiä läpi ja ja esittelisi ihteessä ja tuota kävis vaikka tutustumassa, että pääsis tutustumaan siihen työelämään ja siihen työpaikkaan... Yrittäjät kattoo, että jos nuori on kiinnostunut siitä työstä ja asioista ja tulee ite tuota kyselemää ja muuta nii kyllä se paikkaki sieltä vielä löytyy. Mutta jos jää pyörimään kylälle tuonne ja tulee jo huonot tavat ja huono maine nii ei varmaan pääse." Yrittäjä 1

"No kyllähän se on semmonen reippaus ja ajallaan tulo ja kännykät pois ja se semmonen positiivinen mieli ja niiku just palveluyrityksessä ollaan nii asiakkaalle pitää ite ensiksi sanoa päivää ja onhan niiku tietysti semmonen kaikistahan ei oo tämmöseen työhön, pitää olla semmonen semmosta silmää ja osata jutella niitä näitä ja noita ja ihmisten kanssa. Sosiaaliset taidot on niiku missä tahansa tänä päivänä on tosi tärkeitä." Yrittäjä 2

"Ja kyllä mä niiku mä oon nimen ommaan aatellu, että se asenne, asenne pittää saaha vaan niille nuorille, että töitä tässä maailmassa kyllä on, mut ku sitä pitää sitten vaa jaksaa tehdä...omatoimisuus ja aktiivisuus, mielenkiinto siihen työhön, nii se on nuo oikeestaan semmoset asiat, sit se, että pärjää niillä jo, ei siinä muuta issoo asiaa oo. Halu tehdä töitä on omatoiminen tosiaan aktiivinen ite." Yrittäjä 3

"No eihän se nehän on ne normaalit, ahkeruus ja oma-alotteisuus ja tuota mielenkiinto sitä työtä kohtaan, että sehän se on kaiken lähtökohta, että on sillä nuorella työntekijällä on mielenkiintoo siihen hommaan, että muutenhan se ei onnistu... kyllähän se tuota niin, kun se tuota oppilaitoksesta tulee niin tuota ainakin tämmösen yksityisyrittäjän näkökulmasta niin tuota pitäis pystyä jo osittain itsenäiseen työskentelyyn kun muutenhan se minun aika mennee siihen opettamiseen ja tuota sitten jääpi kaikki muut hommat tekemättä..." Yrittäjä 4

”Ensinnäki se, että aamulla herrää aikonaan töihin ja tulee aikonaan töihin ja tuota sitten on sitten sen työnantajan käytettävissä sen päivän ja tekkee parhaansa sen.” Yrittäjä 5

”Oman elämänhallinta pitää olla kohallaan. Että ne oman elämän asiat ei häirihhe sitä sinun keskittymistä siihen työhön ja jaksaa sen päivän, että siinä ei tartte niitä omia mieltä, että mitenhän minä tästä nyt selviän ja mitenhän tämä asia nyt on. Ku ne on kohallaan nii se ihminen on aika pitkällä jo sitten.” Yrittäjä 6

”No mulla on pelkästään positiivisia odotuksia, mä oon aina kokenu nuorten kans, että ollaan tultu tosi hyvin toimeen. Ylipäättään, nii ilman muuta, että jos, ihmiselle, ihminen otetaan mukaan toimintoihin ja häneen luotetaan, luotetaan, nii usein miten hän on sitten myöskin luottamuksenarvonen...” Yrittäjä 7

”Että tulee ajoissa töihin ja tekkee sen mitä pyydetään tekemään ja tavallaan siinä tarvii tämmöstä ulospäin suuntautuneisuutta, että tulee toimeen kuitenkin ihmisten kanssa ja on jossain määrin sosiaalinen, mutta että pääasiassa kai se on se, että on paikalla sillon ku tarvii ja tosiaan tekkee niitä töitä.” Yrittäjä 8

6 JOHTOPÄÄTÖKSET JA KEHITTÄMISIDEAT

Yhteistyö Paltamon Työvoimayhdistyksen ja Paltamon Yrittäjät ry:n yrittäjien välillä toimii jo nyt voimavarana nuorten työllistymisessä ja kouluttautumisessa vakiintuneiden yhteistyömuotojen, kuten Työnantajapaketin ja Mestari-kisälli-mallin, kautta. Yhteistyön ylläpitäminen ja kehittäminen on tärkeää, jotta Paltamossa voidaan vastata nuorten yhteiskuntatakuun toteutumisesta myös Työtä Kaikille –kokeiluhankkeen päättymisen jälkeen. Yrittäjät ovat huomanneet, että Työtä Kaikille –kokeiluhankeella

on ollut syrjäytymistä ehkäisevänä, työttömien arjenhallintaa edistävänä ja työllisyyttä lisäävänä vaikutus Paltamon alueella. Pitkät työttömyysjaksot vaikuttavat heikentävästi yksilön työkykyyn ja hyvinvointiin. Työvoimayhdistyksen ja yritysten sekä alueen muiden toimijoiden yhteistyötä tulisi tiivistää ja kehittää, jotta Työtä Kaikille -kokeiluhankkeen aikana luotu työllisyys ja hyvinvointi saadaan pysymään jatkuvana tilana Paltamon alueella.

6.1 Yhteistyön kehittämisideat

Paltamon Yrittäjät yrittäjien haastattelun pohjalta yhteistyö ja verkostoituminen Työvoimayhdistyksen kanssa nuorten työllistymisen ja kouluttautumisen tueksi koettiin tärkeänä. Yrittäjät ovat valmiita tarjoamaan nuorille työ-, oppisopimuskoulutus- ja harjoittelupaikkoja. Toimijoiden yhteistyön kautta nuorten on mahdollista suuntautua haluamalleen alalle, tehdä uravalintoja ja hankkia työkokemusta tai koulutusta. Oppisopimuskoulutus koettiin parhaimpana ratkaisuna nuorten tukemisessa, mutta sen toteuttaminen paperitöiden osalta koettiin liian työläänä yrittäjälle. Pienyrittäjät olisivat myös valmiita tarjoamaan oppisopimuskoulutuspaikkoja, jos työntekijän palkanmaksussa tultaisiin vastaan. Työvoimayhdistyksen ja yrittäjien yhteistyön muodoksi voitaisiin kehittää oppisopimuskoulutusta vastaava malli, joka tarjoaisi nuorille mahdollisuuden kouluttautua kotipaikkakunnallaan. Yrittäjiä mietitytti työvoiman väheneminen, kun nuoret joutuvat muuttamaan koulutuksen perässä, usein miten valmistumisen jälkeen nuoret myös jäävät työskentelemään koulutuspaikkakunnalle.

Vaikka yrittäjät ovat valmiita tarjoamaan työpaikkoja nuorille, nuorten odotetaan hallitsevan työelämän perustaidot, kuten sovitusta työajoista ja työtehtävistä kiinni pitäminen. Asenteena nuorilla tulisi olla reippaus ja ennakkoluulottomuus tarttua työtehtäviin sekä asennoituminen työn tekemiseen silloin, kun töitä on tarjolla. Nuorten tulisi olla aktiivisia ja oma-aloitteisia työnhakemisessa ja työn tekemisessä. Yrittäjät toivoivat, että nuori voisi tarpeen vaatiessa saada ohjausta ja tukea Työvoimayhdistyksen puolelta esimerkiksi työkokeilun aikana. Nuorta tulisi tukea työelämään siirtymisessä. Työhön ohjaajalla voisi olla suurempi rooli nuoren työkokeilun alussa, voisi kulkea nuoren mukana työpaikalla ja ohjata työtehtävissä. Nuoren niin sanotusti itsenäisty-

essä ja irtautuessa Työvoimatalosta, Työvoimayhdistys roolina olisi olla se taho, jolta nuori voi hakea tukea ja ohjausta tarpeen vaatiessa.

Haastatteluista heijastuu myös epätietoisuus Työvoimayhdistyksen toimintatavoista sekä siitä millaista koulutusta työntekijät Työvoimatalolla saavat. Yrittäjät toivoisivat, että Työvoimayhdistyksen kautta saatavat työntekijät olisivat valmiiksi koulutettuja ja osaisivat itsenäisesti tarttua työtehtäviin. Tiiviillä yritysysteistyöllä Työvoimatalolle voitaisiin luoda samankaltaiset olosuhteet kuin yrityksissä. Näin työntekijät voisivat harjoitella jo valmiiksi niitä taitoja, joita yrityksissä työskentelemiseen tarvitaan. Yrittäjien tiedonpuute Työvoimayhdistyksen toiminnasta heijastuu myös siinä, että yrittäjät ovat kokeneet, että Työvoimayhdistyksen koulutus ei ole vastannut yrittäjien työvoimatarpeisiin. Yhteistyötä tiivistämällä koulutusta voitaisiin kehittää vastaamaan paremmin yrittäjien työvoimatarpeisiin.

Työvoimayhdistyksen ja yrittäjien yhteistyön tavoitteeksi tulisi ottaa työntekijöiden motivoiminen siirtymään Työvoimatalosta työntekijäksi avoimille työmarkkinoille. Työvoimayhdistyksen haasteena on tällä hetkellä se, että Työvoimatalosta on tullut liian turvallinen työpaikka ja työntekijät eivät halua lähteä töihin Työvoimatalon ulkopuolelle. Tämä tuli esille myös yrittäjien vastauksissa, ettei avoimiin työpaikkoihin oltu löydetty työntekijöitä Työvoimayhdistyksen kautta. Yrittäjiltä nousi esille toive siitä, että Työvoimayhdistys voisi toimia työvoimapankkina, josta yrittäjät voisivat työllistää valmiiksi koulutettua työvoimaa.

Yrittäjät peräänkuuluttivat myös verkostoitumista toimijoiden välillä, jotta yhteistyökuviot löydetäisiin ja molempien yhdistysten toiminta, tarjonta ja osaaminen saataisiin esille ja molempien tietoisuuteen.

Yrittäjät kaipaavat avoimille työmarkkinoille työkykyisiä työntekijöitä ja siksi Työvoimayhdistyksen ylläpitämät kuntouttavat tukitoimet ovat tärkeitä ja tarpeellisia. Työkyvyttömille henkilöille tulisi tarjota jotain muuta yhteisöllisyyttä ja elämänhallintaa tukevaa toimintaa avoimille työmarkkinoille työllistämisen sijaan.

Yrittäjät olivat kokeneet Työnantajapakettilla työllistämisen hyvänä ja helppona tapana työllistää työntekijöitä. Työkokeilujaksojen toivottiin kuitenkin kestävän kauemmin kuin kuukauden. Työvoimayhdistys kustantaa tällä hetkellä työntekijöiden työkokeilujaksot yrityksissä, joten työkokeilujaksojen pidentäminen lisäisi Työvoimayhdistyksen palkkakustannuksia. Siksi olisi tärkeää, että Työvoimayhdistys ja yrittäjät kokoontuisivat kehittämään Työnantajapaketin toimintamallia yhdessä ja etsisivät tapoja, joilla lisäkustannukset voitaisiin kattaa.

6.2 Itsearviointi

Opinnäytetyön ja tutkimuksen tekeminen oli minulle uusi kokemus, mutta mielestäni suoriuduin ensikertalaiseksi hyvin. Tutkimusta suunniteltaessa mietin kuinka saisin innostettua eri toimijat mukaan tutkimuksen toteuttamiseen. Tutkijana koin onnistuneeni verkostoitumisessa, koska osasin ottaa tutkijan objektiivisen roolin tutkittavaan aiheeseen ja nähdä toimijoiden molemminpuolisen hyödyn asioissa. Vaikka opinnäytetyöaiheen ideointi kesti minulta kauan, koen kuitenkin ajankäytön kannattaneen, sillä sen tuloksena syntyi aihe, joka on hyödyllinen ja ajankohtainen.

Tutkijana suurimmat kehitysalueeni ovat tieteellinen kirjoittaminen sekä kysymyksenasettelu. Tutkimusprosessissa haastavinta minulle oli opinnäytetyön kirjoittaminen ja opinnäytetyön kokoaminen ehyeksi ja yhtenäiseksi kokonaisuudeksi. Uskon, että tähän vaikutti toinen kehitystarpeeni eli kysymyksenasettelu. Opinnäytetyön tutkimuskysymys oli liian laaja ja siksi vaikea mieltää ja rajata millaista tutkimusainestoa tarvitsen vastatakseni siihen. Haastattelurungossa oli liian monta kysymystä, tarkemmalla rajauksella olisin voinut välttää kysymystulvan ja saada haastateltavilta kattavamman tutkimusaineiston. Haastattelurunkoa tehdessä en miettinyt tarpeeksi kysymysten tavoitetta esimerkiksi kun kysyin yrittäjien mielipidettä tulevaisuuden yhteistyöstä, heidän oli vaikea vastata siihen, koska Työtä Kaikille –kokeiluhanke on loppumassa, eikä kukaan tiedä missä muodossa toiminta jatkuu hankkeen päättymisen jälkeen. Tulevaisuuden pohdintoihin saamani vastaukset olivat tämän takia epämääräisiä tai kysymyksiin ei osattu vastata, joten rajasin tämän teeman tutkimuksesta pois.

Opinnäytetyön tekeminen on edellyttänyt minulta oma-aloitteisuutta, aikataulutuksen suunnittelu- ja toteutus kykyjä, verkostoitumista ja tiedottamista. Opinnäytetyön ja tutkimuksen toteuttaminen ei ollut pelkästään minusta kiinni vaan kiitos kuuluu opinnäytetyöntilaaajalle Työvoimayhdistykselle ja Paltamon Yrittäjät yrittäjille, jotka antoivat minulle mahdollisuuden kokeilla tutkijan kykyjäni. Opinnäytetyön valmistumista olivat tukemassa myös Työvoimayhdistyksen dokumentoija-kehittäjä, joka toimi opinnäytetyön työelämäohjaajana, Humanistisen ammattikorkeakoulun puolelta opinnäytetyön ohjaaja sekä tietysti läheisiltä saatu kannustus ja tuki, kiitos teille.

"Mitä tiukemmin verkostoidutaan niin sitä tuloksellisempaa varmasti on työ kaikilla eri sektoreilla"
Yrittäjä7

LÄHTEET

Alatalo, Johanna & Tuomaala, Mika. Työ- ja elinkeinoministeriön lyhyen aikavälin työmarkkinaennuste, syksy 2012. TEM-analyyseja 44/2012 [verkkajulkaisu]. ISSN=1797-5271. lokakuu 2012. Helsinki: Työ- ja elinkeinoministeriö [viitattu: 29.10.2012]. Saantitapa: http://www.tem.fi/files/34708/Ennuste_syksy_2012.pdf

Danska-Honkala, Katja & Poteri, Martti, 2011. Kohdennettu nuorisotyö sosiaalisen vahvistamisen kontekstissa. Sosiaalinen vahvistaminen kokemuksina ja käytänteinä. (toim.) Lundbom, Pia & Herranen Jatta. 2011. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Sarja C. Oppimateriaaleja 24, 2011. Bookwell Oy Jyväskylä, 2011.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, 2011. Kainuun työllisyyskatsaus, tammikuu 2011, Hyvä työllisyys jatkuu taas Kainuussa. Julkaistu 22.2.2011 [viitattu: 17.11.2012] Saantitapa:

[http://www.ely-](http://www.ely-kes-)
[kes-](http://www.ely-kes-)

[kus.fi/ELYkeskukset/KainuunELY/Ajankohtaista/Julkaisut/Tyllisyyskatsaukset/Ty%C3%B6llisyyskatsaukset%202011/Ty%C3%B6llisyyskatsaus%20tammikuu%202011.pdf](http://www.ely-kes.fi/ELYkeskukset/KainuunELY/Ajankohtaista/Julkaisut/Tyllisyyskatsaukset/Ty%C3%B6llisyyskatsaukset%202011/Ty%C3%B6llisyyskatsaus%20tammikuu%202011.pdf)

Nuorisolaki (72/2006) [viitattu 14.11.2012] Saantitapa:
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2006/20060072>

Hallitusohjelman kärkihankkeet ja TEM. Nuorten yhteiskuntatakuu –työryhmä. Sivu päivitetty 27.9.2012. Viitattu 25.10.2012 <http://www.tem.fi/index.phtml?s=4659>

Hirsjärvi, Sirkka & Hurme, Helena. 2001. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Yliopistopaino. s.168

Hirsjärvi, Sirkka, Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula. 1997. Tutki ja kirjoita. 15. uudistettu painos. Hämeenlinna: Kariston Kirjapaino Oy 2009.

Honkonen-Seppälä, Maarit. Viestinnän ja markkinoinnin opetusmateriaali; Power-Point-esitys. 17.3.2010.

Humanistinen ammattikorkeakoulu. Yhteisöpedagogiopintojen keskeiset sisällöt. [viitattu: 25.10.2012] Saantitapa: <http://www.humak.fi/opiskelu/opiskelu-humakissa/yhteisopedagogi>

Huotari, Anne. Palaveri Työvoimatalolla 1.6.2012

Huotari, Anne. Työvoimatalo, Paltamon työvoimayhdistys ry. Miten Paltamon malli toimii nykyisin? Työllisyysseminaari Paltamossa 21.5.2012.

Mikkonen, Anita. 26.10.2012. Nuorissa on tulevaisuus –seminaari, Piippukatu 2, Jyväskylä. Avauspuheenvuoro.

Myrskylä, Pekka 2011. Nuoret työmarkkinoiden ja opiskelun ulkopuolella. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja, Työ ja yrittäjyys, 12/2011. Edita Publishing Oy / Ab / Ltd.

Niinistö, Sauli. Tasavallan presidentti Sauli Niinistön puhe Lasten ja nuorten hyvinvoinnin haasteet suomalaisesta ja ruotsalaisesta näkökulmasta -seminaarissa 15.10.2012. [Viitattu 25.10.2012]. Saantitapa: <http://www.president.fi/Public/default.aspx?contentid=260016>

Paltamon kunta 2012. Paltamon kunnan oppilaitokset. [viitattu: 17.11.2012] Saantitapa: <http://www.paltamo.fi/perhe/107>

Paltamon työvoimayhdistys, Työvoimatalo. Paltamon työvoimayhdistys r.y. [viitattu: 29.10.2012] Saantitapa: <http://www.paltamontyovoimayhdistys.fi/>

Paltamon työvoimayhdistys, 2011. Tasekirja- ja vuosikertomus, tilikaudelta 1.1.2011-31.12.2011. s.3-10

Parkkinen, Minna. Paltari, Työvoimatalon riippumaton verkkolehti. Paltamon kunnan etsivä nuorisotyöntekijä esittäytyy. julkaistu: 1.11.2012. [viitattu: 8.11.2012] Saantitapa: <http://paltari.com/2012/11/01/paltamon-kunnan-etsiva-nuorisotyontekija-esittaytyy/>

Pasanen, A. Satatuhatta repaleista unelmaa. Keski-suomalainen, julkaistu 8.9.2012.

Rantala, Heikki. Sähköpostiviesti 13.09.2012.

Syvänen, Petri. Suomen virallinen tilasto (SVT): Työvoimatutkimus [verkkajulkaisu]. ISSN=1798-7830. syyskuu 2012. Helsinki: Tilastokeskus [viitattu: 29.10.2012].

Saantitapa:

http://www.stat.fi/til/tyti/2012/09/tyti_2012_09_2012-10-23_tie_001_fi.html

Tilastokeskus, 2012. Virsta virtual statistics. Teemahaastattelu. [viitattu: 7.11.2012]

Saantitapa: <http://www.stat.fi/virsta/tkeruu/04/03/>

Työ- ja elinkeinoministeriö. Nuorten yhteiskuntatakuu –työryhmä. Sivua päivitetty 27.9.2012. [viitattu: 29.10.2012] Saantitapa: <http://www.tem.fi/index.phtml?s=4659>

Työ- ja elinkeinoministeriö. 3.6.2008. Työ- ja elinkeinoministeriön tutkimuskatsaus: Työttömyys vaikuttaa haitallisesti terveyteen ja hyvinvointiin. [verkkajulkaisu] Sivua päivitetty viimeksi 2.11.2012. [viitattu: 2.11.2012].

Saantitapa: http://www.tem.fi/index.phtml?96107_m=91726&s=3407

Työllisyys ja yrittäjyysosasto, 2012. Nuorten yhteiskuntatakuu 2013. TEM raportteja 8/2012. [verkkajulkaisu]. 15.3.2012. [viitattu: 29.10.2012]. Saantitapa:

http://www.tem.fi/files/32352/Nuorten_yhteiskuntatakuu_-_tyoryhman_raportti_%282%29.pdf

Työministeriö 2003. Osaamisen ja työllisyyden Suomi, Työvoima 2020. Loppuraportti. Työpoliittinen tutkimus Nro 245. Helsinki 2003. ISBN 951-735-734-6 ISSN 0787 – 9458. [viitattu: 14.11.2012] Saantitapa:

http://www.mol.fi/mol/fi/99_pdf/fi/06_tyoministerio/06_julkaisut/06_tutkimus/tpt245.pdf

Työttömyysaste nousi vuoden takaisesta. Helsingin Sanomat. Julkaistu 23.10.2012. [viitattu 25.10.2012] Saantitapa:

<http://www.hs.fi/talous/Ty%C3%B6tt%C3%B6myysaste+nousi+vuoden+takaisesta/a1305609167446>

LIITTEET

Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.

Liite 1 Tarjoutuminen opinnäytetyön tekijäksi	44
Liite 2 Haastattelurunko	45
Liite 3 Opinnäytetyön ideapaperi	46
Liite 4 Sähköpostiviesti Paltamon Yrittäjät ry:n puheenjohtajalle	48
Liite 5 Tiedote yrittäjille	49

Liite 1

Hei!

Olen Miina Väisänen 3. vuoden yhteisöpedagogi-opiskelija, nuorisotyön ja kansalaistoiminnan ko, Humanistisesta ammattikorkeakoulusta Äänekosken kampukselta. Opintoni ovat nyt loppusuoralla opinnäytetyötä vaille, siksi kirjoittelenkin nyt Teille.

Ensi sysäyksen opinnäytetyön tekemisestä työvoimatalolle antoi isäni Markku Väisänen. Olen kotoisin Paltamosta ja tiedän siis hieman entuudestaan Työvoimatalon toiminnasta. Minua on kiehtonut koko opintojeni ajan Työvoimatalon ajatusmaailma sosiaalisen vahvistamisen näkökulmasta. Olen suuntautunut opinnoissani sosiaaliseen vahvistamiseen sekä erityiskasvatukseen. Mielestäni Työvoimatalo tukee upeasti työkokemuksen saantia, työllistymistä sekä arjen hallintaa ja mahdollisessa opinnäytetyössä voisin pureutua näihin alueisiin esimerkiksi nuorten näkökulmasta.

Opinnäytetyö on laajuudeltaan 15op eli 390 tuntia. Humanistisessa ammattikorkeakoulussa on mahdollista tehdä tutkimuksellinen tai toiminnallinen opinnäytetyö tai sisällyttää siihen molempia. Tärkeintä kuitenkin on, että opinnäytetyö vastaa kysyntään. Paras mahdollinen tilanne on jos työpaikalla on valmiiksi tarve, mihin opinnäytetyöllä vastataan.

Keskustelisin mieluusti lisää asiasta ja minun olisi mahdollista käydä paikan päällä Paltamossa.

Yhteydenottoanne odottaen,

Miina Väisänen

vaisanen.miina@gmail.com

044 520 4243

Liite 2

Yrittäjän taustaa

- kerro hieman itsestäsi ja yrityksestäsi
- koulutus ja työkokemus

Yhteistyö yrityksen ja Paltamon työvoimatalon välillä

- Mitä tiedät Paltamon työvoimayhdistyksestä?
- Onko yrityksesi ollut mukana yhteistyössä? Millä tavalla?
- Miten yhteistyö mielestäsi onnistui?
- Miten sitä voitaisiin vielä parantaa?
- Miten yhteistyötä tulisi mielestäsi kehittää, jotta se vastaisi paremmin yritysten työvoimatarpeeseen?

Nuoret

- Millaisena näet nuorten koulutus ja työtilanteen tällä hetkellä?
- Miten yritysten olisi mahdollista auttaa nuorta, joka ei ole peruskoulun jälkeen päässyt opiskelemaan?
- Miten yritysten olisi mahdollista auttaa vasta ammattiin valmistunutta nuorta, joka on jäänyt työttömäksi?
- Miten yritysten ja työvoimatalon yhteistyö vahvistaa/vahvistaisi nuorten asemaa koulutuksessa ja työelämässä?

Tulevaisuuden näkymät

- Miten yrittäjänä koet Paltamon työvoimatalon toiminnan jatkossa?
- Miltä tulevaisuuden yhteistyö yrityksen ja työvoimatalon kannalta näyttää?
- Mitä hyötyä siitä olisi yrityksellesi?
- Mitä haittaa siitä olisi yrityksellesi?

Liite 3

Opiskelijan nimi: Miina-Mari Katariina Väisänen

Koulutusohjelma ja aloitusvuosi: Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön ko. 2009

Opinnäytetyön idean tausta (yhteys työelämään, opintoihin ja sen kehittämisprojektiin ja/tai HUMAKin tutkimus- ja kehitystyöhön):

Valitsin opinnäytetyöpaikaksi Paltamon työvoimayhdistys r.y.:n, koska Paltamossa tehtävä täystyöllisyys kokeiluhanke on tällä hetkellä ainoa laatuaan Suomessa ja sen myötä erittäin mielenkiintoinen. Paltamosta kotoisin olevana ymmärrän kuinka vaikuttava asia tämä on pienelle paikkakunnalle.

Hallitusohjelmaan valmistettava yhteiskuntatakuu asettaa suuret tavoitteet ja haasteet työvoimapalveluille. Yhteiskuntatakuu toteutetaan siten, että jokaiselle alle 25-vuotiaalle ja alle 30-vuotiaalle vastavalmistuneelle voidaan tarjota työ-, harjoittelu-, opiskelu-, työpaja- tai kuntoutuspaikka viimeistään kolmen kuukauden kuluessa työttömäksi joutumisesta.

Työvoimatalon ja yrittäjien yhteistyö antaisi yhteiskuntatakuun puitteissa erityisesti nuorille laajemmat mahdollisuudet kokeilla eri aloja työelämässä, hankkia työkokemusta valmistumisen jälkeen tai kartuttaa vaikkapa työelämäpisteitä yhteishakua varten. Yhteishaussa ja työpaikan haussa koulutuksen käyneet ja työkokemusta saaneet aikuiset ovat paremmassa asemassa kouluttamattomiin nuoriin verrattuna. Onko tähän epätasa-arvoon mahdollista vaikuttaa, niin että kouluttamattomien, mutta niin sanotusti ”hyvien tyyppien” olisi mahdollista työllistyä ja kartuttaa työkokemusta yrityksissä?

Opinnäytetyön keskeinen idea (keskeinen tutkimuskysymys ja/tai tavoite sekä aiottu tutkimusaineisto):

Paltamon työvoimayhdistyksen ja Paltamon yrittäjien yhteistyön kehittäminen, kartoittamalla tämän hetken tilanteen ja pohtimalla yhteistyön kehitysmahdollisuuksia yhdessä toimijoiden kanssa. Tavoitteena on, että kehitysehdotukset tulevat yrittäjiltä ja ne saadaan vastaamaan molempien toimijoiden tarpeisiin.

Tutkimusaineiston kerään teemahaastattelemalla 6-10 yrittäjää ja tutustumalla jo olemassa oleviin yhteistyön käytänteisiin toimijoiden välillä. Opinnäytetyössä hyödynnän mahdollisuuksien mukaan työvoimatalon omaa tutkimusaineistoa.

Opinnäytetyön merkitys toimialan työelämän kehittämisen kannalta:

Vahvistaa ja kehittää työvoimatalon ja yrittäjien yhteistyötä niin, että se lisäisi työvoimatalolta työllistymistä yrityksiin.

Opinnäytetyön teoreettinen viitekehys ja siihen liittyvä kirjallisuus:

Nuorisotyöttömyys, yhteiskuntatakuu ja aktiivinen työvoimapolitiikka Paltamon työvoimayhdistyksen ja Paltamon yrittäjien/yritysten näkökulmasta

Kirjallisuus:

Hietala, K. Työllistämistukien käyttö yrityksissä ja kunnissa. Työministeriö Helsinki 2005. Hakapaino Oy, 2005

Karjalainen, P. NUORTEN TYÖPAJA – osallisuutta omaan elämään. Tapaus-tutkimus Korson Kansalaispajasta. Helsingin yliopiston Lahden tutkimus- ja koulutuskeskus. Tammer-Paino, Tampere, 1999

Johansson, A. & Vuori, J. Työttömät nuoret syrjäytymisvaarassa? Työllistämis- ja aktivointiprojektin aloittaneiden nuorten tausta ja terveys. Gummerus Kirjapaino Oy, Saarijärvi 1999

Luukkonen, A., Korkeamäki, O. & Kyyrä, T. Aktiivinen työvoimapolitiikka yritysten näkökulmasta. Työministeriö Helsinki 2005. Hakapaino Oy, 2005.

Itkonen, K. Euroopan sosiaalirahaston tavoite 3 -ohjelman toimintalinja 1 : työvoiman kysynnän hyödyntäminen ja työllisyyden edistäminen : väliarvioinnin loppuraportti. Työministeriö Helsinki, 2004

Vehviläinen, J. Polun rakentajat : nuorten sijoittuminen ammatilliseen koulutukseen ja työelämään. Työministeriö Helsinki, 1999

Pehkonen, J. Pulaa työstä ja työvoimasta. Taloustieto, 2009.

Valtakari, M. Työhallinnon rooli alueellisissa kehittäjäverkostoissa : sidosryhmi- en näkökulma työhallinnon rooliin ja verkostoyhteistyön kehittämismahdollisuuksiin alue- ja paikallistasolla : loppuraportti. Työministeriö Helsinki. Hakapaino Oy, 2005.

Päiväys ja allekirjoitus

23.08.2012 Miina Väisänen

Liite 4

Hei!

Olen Miina Väisänen, yhteisöpedagogi-opiskelija Humanistisesta ammattikorkeakoulusta, olen opinnoissani valmistumisen kynnyksellä vain opinnäytetyötä vailla. Paltamoon se veri kuitenkin vetää ja syksyn aikana teen opinnäytetyöni Paltamon työvoimayhdistykselle.

Opinnäytetyöni aiheeksi olen pohtinut Paltamon työvoimayhdistyksen ja Paltamon yrittäjien yhteistyön kehittämistä. Yhteistyötä pohdin erityisesti nuorten työllistymisen näkökulmasta. Laitan ideapaperin liitteenä, siihen olen avannut ajatuksiani hieman tarkemmin.

Etsin tutkimukseeni vähintään 6 yrittäjää, joiden kokemuksia, mielipiteitä ja kehitysehdotuksia kokoan teemahaastattelun avulla. Haastatteluiden pohjalta kirjaan hyväksi koetut käytännöt ja pohdin ratkaisuja yhteistyön haasteisiin, toivon että kehitysehdotuksia nousee yrittäjien/yrittäjän näkökulmasta. Haastateltavien joukkoon toivon henkilöstö määrältään pieniä sekä suuria yrityksiä, jotta molempien näkökanta saadaan esille, onhan suurten yritysten helpompi työllistää, koska työkäytännöt ovat silloin jo pidemmälle vietyjä ja työhön perehdyttäminen on tämän myötä helpompaa.

Kuulisin mieluusti ajatuksianne tästä aiheesta ja mielipidettänne, siitä löytyisikö tällaisia rohkeita ja sanavalmiita yrittäjiä Paltamon alueelta. Tutkimuksessa noudatan tutkimuksen eettisiä sääntöjä, haastattelun toteutan luottamuksellisesti ja siihen osallistuvat henkilöt jäävät nimettömiksi.

Minuun voitte ottaa yhteyttä puhelimitse 044 520 4243 tai sähköpostitse vaisanen.miina@gmail.com

Syysterveisin,

Miina Väisänen

044 520 4243

vaisanen.miina@gmail.com

Liite 5

YRITTÄJIEN ÄÄNTÄ ETSIMÄSSÄ

Idearikkaita ja sanavalmiita yrittäjiä etsitään opinnäytetyö tutkimukseen. Opinnäytetyössä käytetään laadullista tutkimusta, joka toteutetaan teemahaastattelemalla 10 yrittäjää. Haastattelut tapahtuvat Paltamossa viikolla 39.

Opinnäytetyö koskee Paltamon työvoimayhdistyksen ja Paltamon yrittäjien yhteistyötä ja sen kehittämistä. Haastatteluiden tarkoituksena on selvittää millaista yhteistyö toimijoiden välillä on tällä hetkellä, mitkä asiat yhteistyössä on koettu toimivana ja mihin asioihin tulisi tulevaisuudessa kiinnittää huomiota.

Työ- ja elinkeino ministeriön hallitusohjelmaan valmisteltavan yhteiskuntatakuun myötä myös nuorisotyöttömyys ja nuorten kouluttamattomuus ovat ajankohtaisia asioita. Haastatteluissa nämä asiat tulevat olemaan yhtenä teemana eli miten Paltamon työvoimayhdistyksen ja Paltamon yrittäjien yhteistyö voisi vastata nuorisotyöttömyyden haasteeseen.

Yhteisöpedagogin opinnoissani olen suuntautunut sosiaaliseen vahvistamiseen ja päässyt kokeilemaan yrittäjän arkea niin opintojen kuin perhetaustan kautta ja nämä asiat ovat vaikuttaneet opinnäyte-työni aihevalintaan.

Löytyisikö Paltamon toimijoiden yhteistyöstä nuorille väylä, jonka kautta heidän olisi mahdollista kartuttaa työkokemusta, kerätä työelämä-pisteitä yhteishakuun tai vaikkapa tutustua käytännössä eri ammatteihin, mikä taas helpottaisi nuorta ammatinvalinta kysymyk-sissä. Jos löytyy, miten tämä mielestänne voitaisiin toteuttaa niin, että siitä olisi hyötyä kaikille osapuolille? Olisiko tätä mahdollista toteuttaa niin, että se ei veisi yrittäjältä kohtuuttomasti aikaa?

Opinnäytetyö valmistuu 19.11.2012 mennessä ja on sen jälkeen tarkasteltavissa ammattikorkeakoulujen Theseus-julkaisuarkistossa. Tutkimuksen tuloksista pidetään info-tilaisuus Paltamossa tammikuun aikana. Ilmoittautumiseen haastatteluun voitte lähettää sähköpostilla osoitteeseen vaisanen.miina@gmail.com 21.9.2012 mennessä.

Ilmoittautumisen yhteydessä voitte jo alustavasti ehdottaa Teille sopivaa haastattelu ajankohtaa viikolta 39. Haastatteluun tulee varata aikaa noin tunti.

Lisätietoja: Miina Väisänen, vaisanen.miina@gmail.com, 044 520 4243